

K1.

Sievennetään lauseke CAS-laskimella.

$$\begin{aligned}(x^2 - 7x)^2(-7x^5 + 9x^3 - 5x^2) + (3x^3 - 2x^2)^2 \\ = -7x^9 + 98x^8 - 334x^7 - 122x^6 + 499x^5 - 241x^4\end{aligned}$$

- a) Muuttujan x korkein eksponentti on 9, joten polynomin asteluku on 9.
- b) Toiseksi korkeimman asteen termi on $98x^8$. Termin kerroin on 98.
- c) Neljännen asteen termi on $-241x^4$.
- d) Vakiotermi on 0.

Vastaus

- a) 9
- b) 98
- c) $-241x^4$
- d) 0

K2.

a) Muodostetaan polynomien summa.

$$\begin{aligned}(7x^2 - 3x + 1) + (-6x^2 + 3x - 8) & \quad \text{Poistetaan sulkeet. Kun sulkeiden} \\ & \quad \text{edessä on plusmerkki, termien} \\ & \quad \text{etumerkit säilyvät ennallaan.} \\ = 7x^2 - 3x + 1 - 6x^2 + 3x - 8 & \quad \text{Yhdistetään samanmuotoiset termit.} \\ = x^2 - 7\end{aligned}$$

b) Muodostetaan polynomien erotus.

$$\begin{aligned}(7x^2 - 3x + 1) - (-6x^2 + 3x - 8) & \quad \text{Poistetaan sulkeet. Kun sulkeiden} \\ & \quad \text{edessä on miinusmerkki, termien} \\ & \quad \text{etumerkit vaihtuvat.} \\ = 7x^2 - 3x + 1 + 6x^2 - 3x + 8 & \quad \text{Yhdistetään samanmuotoiset termit.} \\ = 13x^2 - 6x + 9\end{aligned}$$

Vastaus

a) $(7x^2 - 3x + 1) + (-6x^2 + 3x - 8) = x^2 - 7$

b) $(7x^2 - 3x + 1) - (-6x^2 + 3x - 8) = 13x^2 - 6x + 9$

K3.

a) Muodostetaan polynomien tulo.

$$\begin{aligned}(5x - 7) \cdot (4x - 3) & \quad \text{Kerrotaan sulkeet auki.} \\= 5x \cdot 4x + 5x \cdot (-3) + (-7) \cdot 4x + (-7) \cdot (-3) \\= 20x^2 - 15x - 28x + 21 & \quad \text{Yhdistetään samanmuotoiset termit.} \\= 20x^2 - 43x + 21\end{aligned}$$

b) Muodostetaan polynomin neliö.

$$\begin{aligned}(3x + 2)^2 \\= (3x + 2)(3x + 2) & \quad \text{Kerrotaan sulkeet auki.} \\= 3x \cdot 3x + 3x \cdot 2 + 2 \cdot 3x + 2 \cdot 2 \\= 9x^2 + 6x + 6x + 4 & \quad \text{Yhdistetään samanmuotoiset termit.} \\= 9x^2 + 12x + 4\end{aligned}$$

Vastaus

a) $(5x - 7) \cdot (4x - 3) = 20x^2 - 43x + 21$

b) $(3x + 2)^2 = 9x^2 + 12x + 4$

K4.

a)

$$x^2 - 4x - 5 = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$a = 1, \quad b = -4 \quad \text{ja} \quad c = -5$$

$$= \frac{-(-4) \pm \sqrt{(-4)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-5)}}{2 \cdot 1}$$

$$= \frac{4 \pm \sqrt{36}}{2}$$

$$= \frac{4 \pm 6}{2}$$

Lasketaan ratkaisujen arvot yksitellen.

$$x = \frac{4+6}{2} = \frac{10}{2} = 5 \quad \text{tai} \quad x = \frac{4-6}{2} = \frac{-2}{2} = -1$$

b)

$$3x^2 - 6 = 7x$$

$$|-7x$$

Muokataan yhtälö muotoon, jossa termit ovat vasemmalla puolella ja nolla oikealla puolella.

$$3x^2 - 7x - 6 = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$a = 3, \quad b = -7 \quad \text{ja} \quad c = -6$$

$$= \frac{-(-7) \pm \sqrt{(-7)^2 - 4 \cdot 3 \cdot (-6)}}{2 \cdot 3}$$

$$= \frac{7 \pm \sqrt{121}}{6}$$

$$= \frac{7 \pm 11}{6}$$

Lasketaan ratkaisujen arvot yksitellen.

$$x = \frac{7+11}{6} = \frac{18}{6} = 3 \quad \text{tai} \quad x = \frac{7-11}{6} = \frac{-4}{6} = -\frac{2}{3}$$

Vastaus

a) $x = -1$ tai $x = 5$

b) $x = -\frac{2}{3}$ tai $x = 3$

K5.

a)

$$5x^2 = 2x \quad | -2x$$

Muokataan yhtälö muotoon, jossa termit ovat vasemmalla puolella ja nolla oikealla puolella.

$$5x^2 - 2x = 0$$

Tunnistetaan yhteinen tekijä x .

$$5x \cdot x - 2 \cdot x = 0$$

Erotetaan yhteinen tekijä x .

$$x \cdot (5x - 2) = 0$$

Käytetään tulon nollasääntöä.

$$x = 0 \quad \text{tai} \quad 5x - 2 = 0 \quad | +2$$

Ratkaistaan molemmista yhtälöistä x .

$$5x = 2 \quad | :5$$

$$x = \frac{2}{5}$$

b)

$$5x^2 = 2x - 1 \quad | -2x + 1$$

Muokataan yhtälö muotoon, jossa termit ovat vasemmalla puolella ja nolla oikealla puolella.

$$5x^2 - 2x + 1 = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$a = 5, \quad b = -2 \quad \text{ja} \quad c = 1$$

$$= \frac{-(-2) \pm \sqrt{(-2)^2 - 4 \cdot 5 \cdot 1}}{2 \cdot 5}$$

$$= \frac{2 \pm \sqrt{-16}}{10}$$

Koska $\sqrt{-16}$ ei ole määritelty, yhtälöllä ei ole ratkaisuja

Vastaus

a) $x = 0$ tai $x = \frac{2}{5}$

b) ei ratkaisuja

K6.

a) Muodostetaan ja sievennetään erotusfunktio h .

$$\begin{aligned}h(x) &= f(x) - g(x) & f(x) &= 3x^2 - 2x, \quad g(x) = 2x^2 + 35 \\&= (3x^2 - 2x) - (2x^2 + 35) \\&= 3x^2 - 2x - 2x^2 - 35 \\&= x^2 - 2x - 35\end{aligned}$$

b) Ratkaistaan, millä muuttujan x arvolla funktion h arvo on nolla.

$$\begin{aligned}h(x) &= 0 \\x^2 - 2x - 35 &= 0 & ax^2 + bx + c &= 0 \\x &= \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} & a &= 1, \quad b = -2 \quad \text{ja} \quad c = -35 \\&= \frac{-(-2) \pm \sqrt{(-2)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-35)}}{2 \cdot 1} \\&= \frac{2 \pm \sqrt{144}}{2} \\&= \frac{2 \pm 12}{2} & \text{Lasketaan ratkaisujen arvot yksitellen.} \\x &= \frac{2+12}{2} = \frac{14}{2} = 7 \quad \text{tai} \quad x = \frac{2-12}{2} = \frac{-10}{2} = -5\end{aligned}$$

Vastaus

a) $h(x) = (3x^2 - 2x) - (2x^2 + 35) = x^2 - 2x - 35$

b) $x = -5$ tai $x = 7$

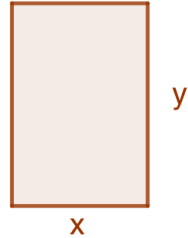
K7.

a)

Piirretään mallikuva. Merkitään pelikentän yhden sivun pituutta kirjaimella x ja toisen sivun pituutta y .

Verkkoaitaa käytetään 164 metriä. Muodostetaan yhtälö ja pelikentän sivun pituus y .

$$2x + 2y = 164 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$
$$y = 82 - x$$

Muodostetaan funktio $A(x)$.

$$A(x) = x \cdot (82 - x) = 82x - x^2$$

b) Lasketaan pelikentän pinta-ala, kun sivun pituus $x = 25$.

$$A(25) = 82 \cdot 25 - 25^2 = 1425 \text{ (m}^2\text{)}$$

c) Muodostetaan yhtälö ja ratkaistaan pelikentän sivun pituus x .

$$A(x) = 1600$$

$$82x - x^2 = 1600 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$x = 32 \text{ (m)} \quad \text{tai} \quad x = 50 \text{ (m)}$$

Kun sivun pituus on $x = 32 \text{ m}$,
toisen sivun pituus $y = 82 - 32 = 50 \text{ (m)}$.

Kun sivun pituus $x = 50 \text{ m}$,
toisen sivun pituus $y = 82 - 50 = 32 \text{ (m)}$.

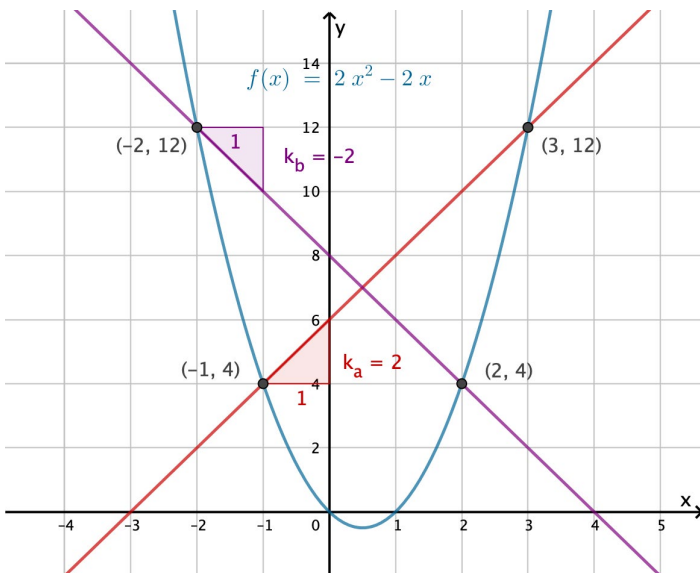
Vastaus

a) $A(x) = x \cdot (82 - x) = 82x - x^2$

b) 1425 m^2

c) sivujen pituudet ovat 32 m ja 50 m

K8.

Määritetään funktion $f(x) = 2x^2 - 2x$ kuvaajalle annetulle välille piirretyn sekantin kulmakerroin.

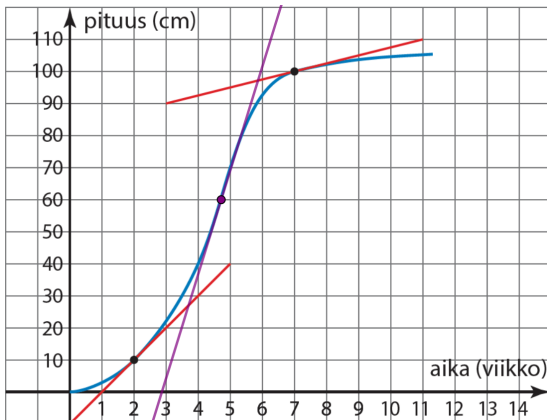
- a) Välillä $-1 \leq x \leq 3$ funktion keskimääräinen muutosnopeus on 2.
- b) Välillä $-2 \leq x \leq 2$ funktion keskimääräinen muutosnopeus on -2 .

Vastaus

- a) 2
- b) -2

K9.

Määritetään tangenttien kulmakeroimet.

a) Kohdassa $x = 2$ viikkoa kasvunopeus on

$$k = \frac{\Delta y}{\Delta x} \approx \frac{20 - 10}{3 - 2} = 10 \text{ (cm/viikko)}.$$

Kohdassa $x = 7$ viikkoa kasvunopeus on

$$k = \frac{\Delta y}{\Delta x} \approx \frac{110 - 90}{11 - 3} = \frac{20}{8} \approx 2,5 \text{ (cm/viikko)}.$$

b) Käyrälle piirretty tangentti näyttäisi olevan jyrkin kohdassa $x \approx 4,7$.
Suurin kasvunopeus on siis kohdassa $x \approx 4,7$ viikkoa.

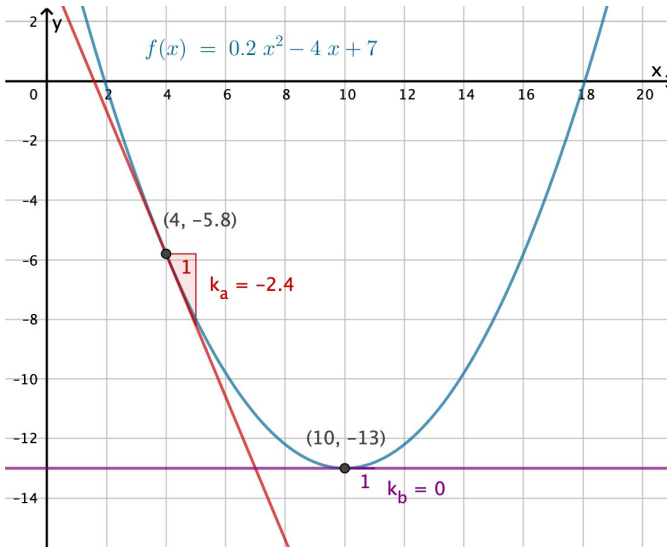
$$k = \frac{\Delta y}{\Delta x} \approx \frac{100 - 0}{6 - 3} = \frac{100}{3} \approx 33 \text{ (cm/viikko)}.$$

Vastaus

- a) 2 viikon kuluttua 10 cm/viikko, 7 viikon kuluttua 0,7 cm/viikko
b) kasvu on nopeinta noin 4,7 viikon kuluttua, kasvunopeus silloin noin 33 cm/viikko

K10.

Määritetään funktion $f(x) = 0,2x^2 - 4x + 7$ kuvaajalle annettuihin kohtiin piirrettyjen tangenttien kulmakertoimet.

a) kohdassa $x = 4$ funktion hetkellinen muutosnopeus on $-2,4$.

b) kohdassa $x = 10$ funktion hetkellinen muutosnopeus on 0 .

Vastaus

a) $-2,4$

b) 0

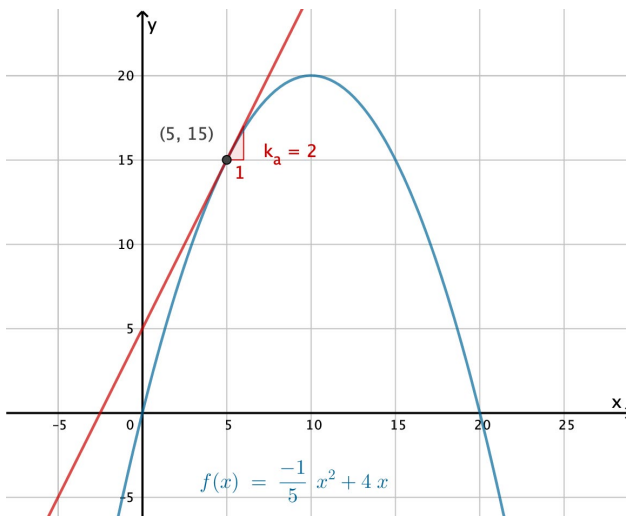
K11.

- a) Funktion $f(x) = -\frac{1}{5}x^2 + 4x$ derivaatta kohdassa 5 on funktion kuvaajalle kohtaan $x = 5$ piirretyn tangentin kulmakerroin.

Piirretään funktion f kuvaaja ja merkitään kuvaajalle piste kohtaan $x = 5$.

Piirretään kuvaajalle tangentti kohtaan $x = 5$.

Määritetään tangentin kulmakerroin.

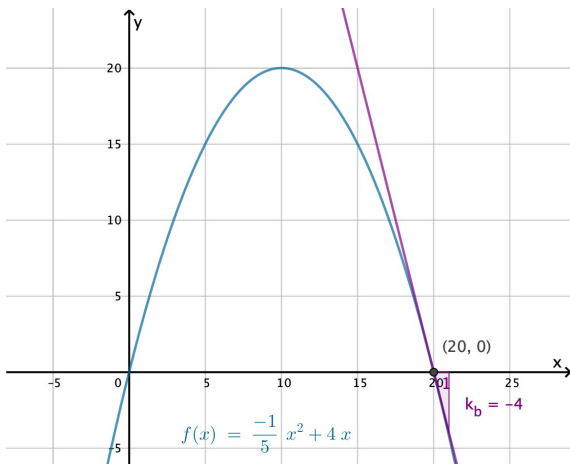
Tangentin kulmakertoimeksi saadaan 2. Siten $f'(5) = 2$.

- b) Funktion derivaatta $f'(20)$ on funktion kuvaajalle kohtaan $x = 20$ piirretyn tangentin kulmakerroin.

Merkitään funktion f kuvaajalle piste kohtaan $x = 20$.

Piirretään kuvaajalle tangentti kohtaan $x = 20$.

Määritetään tangentin kulmakerroin.

Tangentin kulmakertoimeksi saadaan -4 . Siten $f'(20) = -4$.

Vastaus

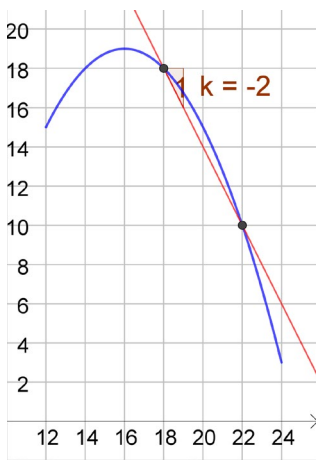
a) 2

b) -4

K12.

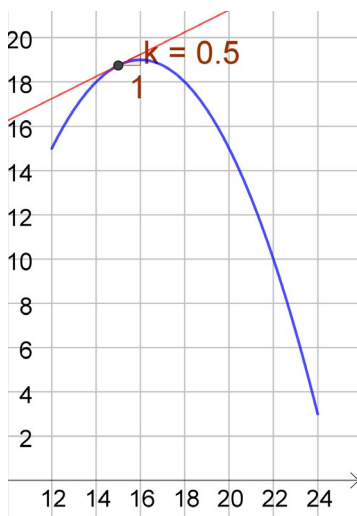
- a) Funktion $f(x) = -0,25x^2 + 8x - 45$ keskimääräisen muutosnopeuden ilmaisee kuvaajan pisteiden kautta piirretyn sekantin kulmakerroin.

Piirretään funktion kuvaaja ja merkitään kuvaajalle pisteet kohtiin $x = 18$ ja $x = 22$. Piirretään pisteiden kautta kulkeva sekantti ja määritetään sekantin kulmakerroin.

Sekantin kulmakertoimeksi saadaan -2 . Lämpötilan keskimääräinen muutosnopeus on -2 °C/h (eli lämpötila alenee keskimäärin 2 astetta tunnissa).

- b) Hetkellisen muutosnopeuden klo 15.00 ilmaisee derivaatta kohdassa $x = 15$. Merkitään kuvaajalle piste kohtaan $x = 15$, piirretään pisteeseen kuvaajan tangentti ja määritetään tangentin kulmakerroin.

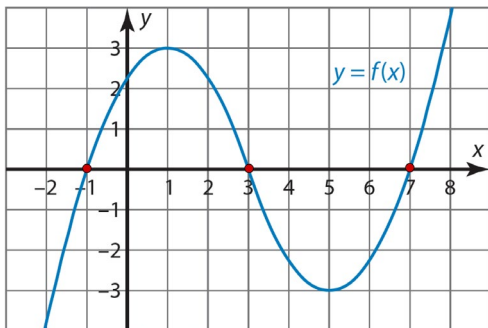
Tangentin kulmakertoimeksi saadaan 0,5. Siten lämpötilan hetkellinen muutosnopeus klo 15.00 on 0,5 °C/h.

Vastaus

- a) -2 °C/h
- b) $0,5\text{ °C/h}$

K13.

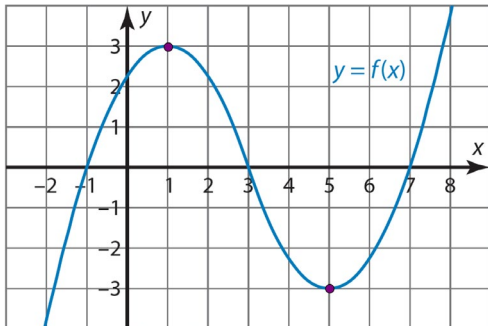
- a) Yhtälön $f(x) = 0$ ratkaisuna ovat funktion f nollakohdat.

Nollakohtia ovat $x = -1$, $x = 3$ ja $x = 7$.

Yhtälön $f(x) = 0$ ratkaisu on $x = -1$, $x = 3$ tai $x = 7$.

- b) Yhtälön $f'(x) = 0$ ratkaisuna ovat funktion f derivaatan nollakohdat eli ne kohdat, joihin piirretty tangenti on vaakasuora.

Derivaatan nollakohdat ovat $x = 1$ ja $x = 5$.

Yhtälön $f'(x) = 0$ ratkaisu on $x = 1$ tai $x = 5$.

- c) Epäyhtälön $f'(x) \leq 0$ ratkaisuna ovat ne x :n arvot, joilla funktio f on vähenevä, eli ne kohdat, joihin piirretty tangenti on vaakasuora tai laskeva.

Epäyhtälön $f'(x) \leq 0$ ratkaisu on $1 \leq x \leq 5$.

- d)** Epäyhtälön $f(x) \geq 0$ ratkaisuna ovat ne x :n arvot, joilla funktio f saa epänegatiivisen arvon.

Epäyhtälön $f(x) \geq 0$ ratkaisu on $-1 \leq x \leq 3$ tai $x \geq 7$.

Vastaus

a) $x = -1, x = 3$ tai $x = 7$

b) $x = 1$ tai $x = 5$

c) $1 \leq x \leq 5$

d) $-1 \leq x \leq 3$ tai $x \geq 7$

K14.

$$f(x) = \frac{3}{8}x^2 + \frac{1}{2}x + \frac{5}{9}$$

$$\begin{aligned}\text{a) } f'(x) &= \frac{3}{8} \cdot \frac{1}{2}x + \frac{1}{2} \cdot 1 + 0 \\ &= \frac{3}{4}x + \frac{1}{2}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{b) } f'(-2) &= \frac{3}{4} \cdot (-2) + \frac{1}{2} \\ &= -\frac{3}{2} + \frac{1}{2} \\ &= -\frac{2}{2} = -1\end{aligned}$$

Vastaus

$$\text{a) } f'(x) = \frac{3}{4}x + \frac{1}{2}$$

$$\text{b) } -1$$

K15.

$$f(x) = 3x^2 - 5x - 2$$

a) Määritetään funktion f nollakohdat.

$$3x^2 - 5x - 2 = 0$$

$$x = \frac{-(-5) \pm \sqrt{(-5)^2 - 4 \cdot 3 \cdot (-2)}}{2 \cdot 3} = \frac{5 \pm \sqrt{49}}{6} = \frac{5 \pm 7}{6}$$

$$x = \frac{5+7}{6} = \frac{12}{6} = 2 \quad \text{tai} \quad x = \frac{5-7}{6} = \frac{-2}{6} = -\frac{1}{3}$$

b) Määritetään derivaattafunktio.

$$f'(x) = 3 \cdot 2x - 5 \cdot 1 - 0 = 6x - 5$$

Määritetään derivaattafunktion nollakohdat.

$$6x - 5 = 0 \quad | +5$$

$$6x = 5 \quad | :6$$

$$x = \frac{5}{6}$$

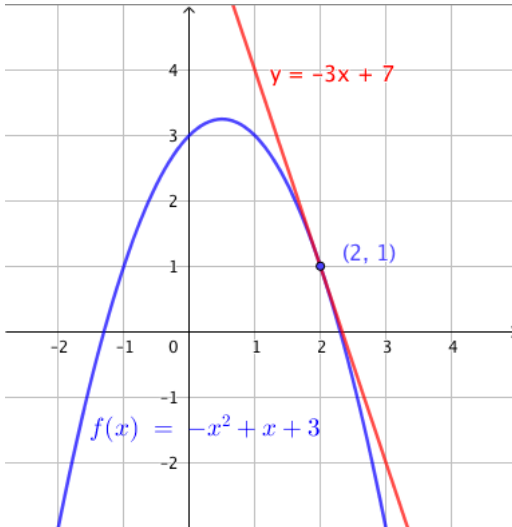
Vastaus

a) $x = -\frac{1}{3}$ ja $x = 2$

b) $x = \frac{5}{6}$

K16.

Hahmotellaan tilannetta piirtämällä kuva geometriaohjelmalla.

Lasketaan funktion kuvaajan pisteen y -koordinaatti kohdassa $x = 2$.

$$f(x) = -x^2 + x + 3$$

$$f(2) = -2^2 + 2 + 3 = 1$$

Tangentti kulkee pisteen $(2, 1)$ kautta.

Määritetään funktion f derivaatta kohdassa $x = 2$.

$$f'(x) = -2x + 1$$

$$f'(2) = -2 \cdot 2 + 1 = -3$$

Tangentin kulmakerroin on -3 .

Muodostetaan tangentin yhtälö.

$$y - 1 = -3(x - 2)$$

$$y - 1 = -3x + 6$$

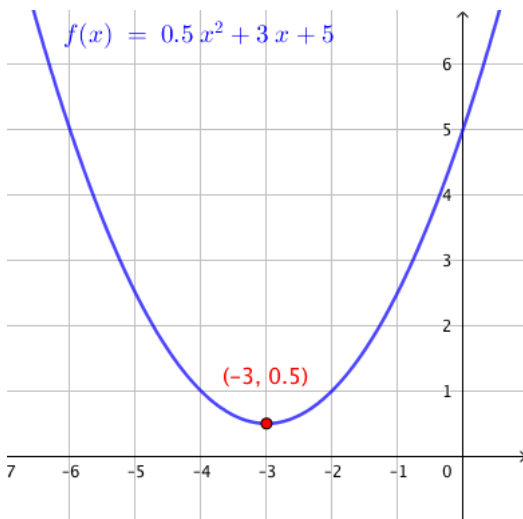
$$y = -3x + 7$$

Vastaus

$$y = -3x + 7$$

K17.

Tämä ratkaisu on tehty GeoGebralla. Paraabelin huippu on määritetty **Ääriarvot**-toiminnolla.

a) Funktion kuvaaja on ylöspäin aukeava paraabeli.

b) Paraabelin huippu on pisteessä $(-3; 0,5)$.

c) Funktion pienin arvo on $0,5$.
Funktiolla ei ole suurinta arvoa.

K18.

- a) Paraabeli $y = x^2 - x + 5$ on funktion $f(x) = x^2 - x + 5$ kuvaaja.

Paraabelin huipun x -koordinaatti on derivaattafunktion f' nollakohta.

$$f'(x) = 2x - 1$$

$$2x - 1 = 0 \quad | +1$$

$$2x = 1 \quad | :2$$

$$x = 0,5$$

Paraabelin huipun y -koordinaatti on funktion f arvo kohdassa $x = 0,5$.

$$f(0,5) = 0,5^2 - 0,5 + 5 = 4,75$$

Huippu on pisteessä $(0,5; 4,75)$.
Paraabeli aukeaa ylöspäin.

- b) Paraabeli $y = -3x^2 + 12x - 1$ on funktion $f(x) = -3x^2 + 12x - 1$ kuvaaja.

Paraabelin huipun x -koordinaatti on derivaattafunktion f' nollakohta.

$$f'(x) = -3 \cdot 2x + 12 \cdot 1 - 0 = -6x + 12$$

$$-6x + 12 = 0 \quad | -12$$

$$-6x = -12 \quad | :(-6)$$

$$x = 2$$

Paraabelin huipun y -koordinaatti on funktion f arvo kohdassa $x = 2$

$$f(2) = -3 \cdot 2^2 + 12 \cdot 2 - 1 = 11$$

Huippu on pisteessä (2, 11).

Paraabeli aukeaa alaspäin.

Vastaus

a) huippu (0,5; 4,75), aukeaa ylöspäin

b) huippu (2, 11), aukeaa alaspäin

K19.

- a) Funktion $f(x) = 2x^2 - 4x$ kuvaaja on ylöspäin aukeava paraabeli.

Funktiolla ei ole suurinta arvoa.

Funktion pienin arvo on paraabelin huipun y -koordinaatti.

Paraabelin huipun x -koordinaatti on derivaattafunktion f' nollakohta.

$$f'(x) = 2 \cdot 2x - 4 \cdot 1 = 4x - 4$$

$$4x - 4 = 0 \quad | + 4$$

$$4x = 4 \quad | : 4$$

$$x = 1$$

Paraabelin huipun y -koordinaatti on funktion f arvo kohdassa $x = 1$

$$f(1) = 2 \cdot 1^2 - 4 = -2$$

Huippu on pisteessä $(1, -2)$.

Funktion pienin arvo on -2 .

- b) Funktion $g(x) = -x^2 - 8x + 9$ kuvaaja on alaspäin aukeava paraabeli.

Funktiolla ei ole pienintä arvoa.

Funktion suurin arvo on paraabelin huipun y -koordinaatti.

Paraabelin huipun x -koordinaatti on derivaattafunktion g' nollakohta.

$$g'(x) = -2x - 8 \cdot 1 + 0 = -2x - 8$$

$$-2x - 8 = 0 \quad | + 8$$

$$-2x = 8 \quad | : (-2)$$

$$x = -4$$

Paraabelin huipun y -koordinaatti on funktion g arvo kohdassa $x = -4$

$$g(-4) = -(-4)^2 - 8 \cdot (-4) + 9 = 25$$

Huippu on pisteessä $(-4, 25)$.

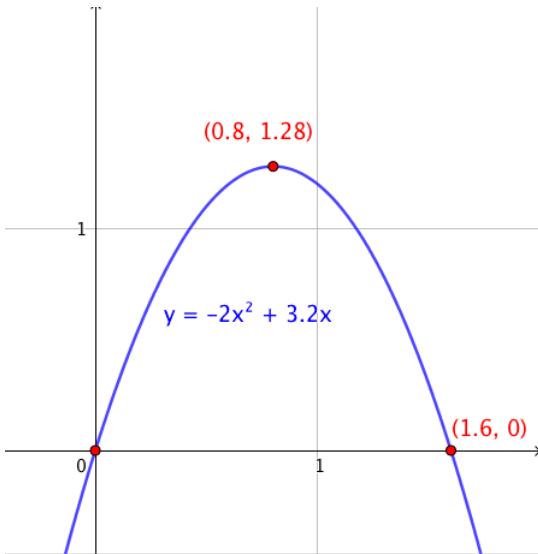
Funktion suurin arvo on 25.

Vastaus

- a)** pienin arvo -2 , ei suurinta arvoa
- b)** suurin arvo 25, ei pienintä arvoa

K20.

Hahmotellaan tilannetta piirtämällä kuva geometriaohjelmalla.

Paraabeli $y = 3,2x - 2x^2$ on funktion $f(x) = 3,2x - 2x^2$ kuvaaja.

Määritetään funktion f nollakohdat.

$$3,2x - 2x^2 = 0$$

[Ratkaistaan CAS-laskimella.](#)

$$x = 0 \quad \text{tai} \quad x = 1,6$$

Paraabelin huipun x -koordinaatti on derivaattafunktion f' nollakohta.

$$f'(x) = 3,2x - 4x$$

[Derivoidaan CAS-laskimella.](#)

$$3,2x - 4x = 0$$

[Ratkaistaan CAS-laskimella.](#)

$$x = 0,8$$

Paraabelin huipun y -koordinaatti on funktion f arvo

kohdassa $x = 0,8$.

$$f(0,8) = 3,2 \cdot 0,8 - 2 \cdot 0,8^2 \approx 1,28$$

Huippu on pisteessä $(0,8; 1,28)$.

Teltan leveys on 1,60 m ja korkeus 1,28 m.

Vastaus

leveys 1,60 m, korkeus 1,28 m

K21.

Merkitään ylöstulevan poikkituen pituutta metreinä kirjaimella x ja pystytuen kirjaimella y .

Teräskiskoa on käytettävissä 18 m. Ratkaistaan muuttujan y lauseke.

$$3x + 2y = 18$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$y = 9 - 1,5x$$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee aukon pinta-alan.

$$A(x) = xy$$

$$= x(9 - 1,5x)$$

Sievennetään CAS-laskimella.

$$= 9x - 1,5x^2$$

Poikki- ja pystytuen pituuden on oltava epänegatiivinen. Päätellään tämän perusteella funktion A määrittelyehto.

$$x \geq 0 \quad \text{ja} \quad y \geq 0$$

$$9 - 1,5x \geq 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x \leq 6$$

On siis määritettävä funktion A suurin arvo välillä $0 \leq x \leq 6$.

Määritellään laskimeen funktio $A(x) = 9x - 1,5x^2$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä

$0 \leq x \leq 6$ kohta, jossa funktion A arvo on suurin.

$\text{Max}(A, 0, 6)$

$\text{fMax}(A(x), x, 0, 6)$

Laskin antaa kohdaksi $x = 3$. Lasketaan muuttuja y .

$$y = 9 - 1,5x = 9 - 1,5 \cdot 3 = 4,5$$

Aukon leveys on 3,0 metriä ja korkeus 4,5 metriä.

Vastaus

korkeus 4,5 m, leveys 3,0 m

K22.

Valitaan muuttujaksi x mökkien lukumäärän muutos. Kootaan tiedot taulukkoon.

	Mökkien lukumäärä (kpl)	Viikko-vuokra (€)	Viikon vuokratulot (€)
Alussa	30	420	$30 \cdot 420$
Muutoksen jälkeen	$30 + x$	$420 - 10x$	$(30 + x)(420 - 10x)$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee viikon vuokratulot euroina.

$$f(x) = (30 + x)(420 - 10x) \quad \text{Sievennetään CAS-laskimella.}$$
$$= -10x^2 + 120x + 12\,600$$

Mökkien lukumäärän ja viikkovuokran on oltava epänegatiivisia. Päättellään tämän perusteella funktion f määrittelyehto.

$$30 + x \geq 0 \quad \text{ja} \quad 420 - 10x \geq 0 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$
$$x \geq -30 \quad \quad \quad x \leq 42$$

On siis määritettävä funktion f suurin arvo välillä $-30 \leq x \leq 42$.

Määritellään laskimeen funktio $f(x) = -10x^2 + 120x + 12\,600$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $-30 \leq x \leq 42$ kohta, jossa funktion f arvo on suurin.

$$\text{Max}(f, -30, 42) \quad \text{fMax}(f(x), x, -30, 42)$$

Laskin antaa kohdaksi $x = 6$.

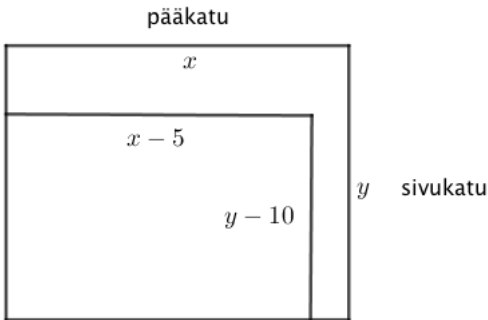
Funktion f suurin arvo on $f(6) = 12\,960$.

Mökkien lukumäärän tulee olla $30 + 6 = 36$.
Viikon vuokratulot ovat $12\,960$ €.

Vastaus

36 mökkiä, vuokratulot $12\,960$ euroa

K23.

Merkitään pääkadun suuntaisen sivun pituutta metreinä kirjaimella x ja sivukadun suuntaisen kirjaimella y .

Tontin ympärysmitta on 150 m. Ratkaistaan muuttujan y lauseke.

$$2x + 2y = 150$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$y = 75 - x$$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee rakentamiskelpoisen alueen pinta-alan.

$$A(x) = (x - 5)(y - 10)$$

$$y = 75 - x$$

$$= (x - 5)(75 - x - 10)$$

Sievennetään CAS-laskimella.

$$= -x^2 + 70x - 325$$

Sivujen pituuksien on oltava epänegatiivinen. Päätellään tämän perusteella funktion A määrittelyehto.

$$x - 5 \geq 0 \quad \text{ja} \quad y - 10 \geq 0$$

$$y = 75 - x$$

$$x \geq 5 \quad 75 - x - 10 \geq 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x \leq 65$$

On siis määritettävä funktion A suurin arvo välillä $5 \leq x \leq 65$.

Määritellään laskimeen funktio $A(x) = -x^2 + 70x - 325$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $5 \leq x \leq 65$ kohta, jossa funktion A arvo on suurin.

$\text{Max}(A, 5, 140)$
 $\text{fMax}(A(x), x, 5, 140)$

Laskin antaa kohdaksi $x = 35$. Lasketaan muuttuja y .

$$y = 75 - x = 75 - 35 = 40$$

Pääkadun suuntaisen sivun pituus on 35 m
ja sivukadun suuntaisen 40 m.

Vastaus

Pääkadun suuntaisen sivun pituus 35 m, sivukadun suuntaisen 40 m

K24.

Sievennetään funktion f lauseke.

$$\begin{aligned}f(x) &= (ax + 1)(ax - 1) \\ &= a^2x^2 - 1\end{aligned}$$

Sievennetään CAS-laskimella.

a) Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f(x) &= a^2x^2 - 1 \\ f'(x) &= 2a^2x\end{aligned}$$

Derivoidaan CAS-laskimella.

Ratkaistaan vakion a arvo.

$$\begin{aligned}f'(2) &= 4 \\ 2a^2 \cdot 2 &= 4 \\ a &= -1 \quad \text{tai} \quad a = 1\end{aligned}$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

b) Tangentti piirretään funktion kuvaajalle kohtaan 1.

Kuvaajan pisteen x -koordinaatti on siis 1. Lasketaan y -koordinaatti.

$$f(1) = a^2 \cdot 1^2 - 1 = a^2 - 1$$

Tangentti piirretään kuvaajan pisteeseen $(1, a^2 - 1)$.

Tangentin kulmakerroin on $f'(1) = 2a^2 \cdot 1 = 2a^2$.

Muodostetaan tangentin yhtälö.

$$\begin{aligned}y - (a^2 - 1) &= 2a^2 \cdot (x - 1) \\ y &= 2a^2x - a^2 - 1\end{aligned}$$

Ratkaistaan muuttuja y
CAS-laskimella.

Tangentti leikkaa y -akselin pisteessä $(0, -5)$.

$$-5 = 2a^2 \cdot 0 - a^2 - 1$$

$$a = -2 \quad \text{tai} \quad a = 2$$

[Ratkaistaan CAS-laskimella.](#)

Vastaus

a) $a = -1$ tai $a = 1$

b) $a = -2$ tai $a = 2$

K25.

a) $5x - 4 \leq 0$ $| +4$

Siirretään termi.

$5x \leq 4$ $| : 5$ (> 0)

Kun jaetaan positiivisella luvulla,
epäyhtälömerkin suunta säilyy.

$$x \leq \frac{4}{5}$$

b) $-3x - 7 < 0$ $| +7$

Siirretään termi.

$-3x < 7$ $| : (-3)$ (< 0)

Kun jaetaan negatiivisella luvulla,
epäyhtälömerkin suunta kääntyy.

$$x > -\frac{7}{3}$$

Vastaus

a) $x \leq \frac{4}{5}$

b) $x > -\frac{7}{3}$

K26.

a) Tulee selvittää, millä muuttujan x arvoilla funktion

$f(x) = x^2 - x - 30$ arvo on positiivinen. Tutkitaan funktion f merkkiä.

Polynomifunktio voi vaihtaa merkkiään vain nollakohdissa. Ratkaistaan funktion f nollakohdat.

$$x^2 - x - 30 = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$a = 1, b = -1 \text{ ja } c = -30$$

$$= \frac{-(-1) \pm \sqrt{(-1)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-30)}}{2 \cdot 1}$$

$$= \frac{1 \pm \sqrt{121}}{2}$$

$$= \frac{1 \pm 11}{2}$$

Lasketaan ratkaisujen arvot yksitellen.

$$x = \frac{1+11}{2} = \frac{12}{2} = 6 \text{ tai } x = \frac{1-11}{2} = \frac{-10}{2} = -5$$

Päätellään funktion merkit testaamalla.

Funktion f merkki voi vaihtua vain nollakohdissa -5 ja 6 . Nollakohdat jakavat lukusuoran kolmeen osaan. Lasketaan kultakin osaväliltä yksi funktion f arvo.

$$f(-6) = (-6)^2 - (-6) - 30 = 12 > 0 \quad +$$

$$f(0) = 0^2 - 0 - 30 = -30 < 0 \quad -$$

$$f(7) = 7^2 - 7 - 30 = 12 > 0 \quad +$$

Laaditaan funktion f merkkikaavio.

$$f(x) = x^2 - x - 30 \quad \begin{array}{c|c|c} -5 & 6 & \\ \hline + & - & + \end{array}$$

Funktion $f(x) = x^2 - x - 30$ arvo on positiivinen, kun $x < -5$ tai $x > 6$.

Epäyhtälö $x^2 - x - 30 > 0$ toteutuu, kun $x < -5$ tai $x > 6$

Huomaa, että voit ratkaista epäyhtälön myöskin päättelämällä funktion merkit kuvaajan avulla.

b) Tulee selvittää, millä muuttujan x arvoilla funktion

$f(x) = -x^2 + x + 2$ arvo on positiivinen tai nolla. Tutkitaan funktion f merkkiä.

Polynomifunktio voi vaihtaa merkkiään vain nollakohdissa. Ratkaistaan funktion f nollakohdat.

$$-x^2 + x + 2 = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$a = -1, \quad b = 1 \quad \text{ja} \quad c = 2$$

$$= \frac{-1 \pm \sqrt{1^2 - 4 \cdot (-1) \cdot 2}}{2 \cdot (-1)}$$

$$= \frac{-1 \pm \sqrt{9}}{-2}$$

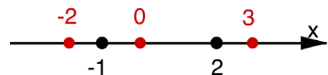
$$= \frac{-1 \pm 3}{-2}$$

Lasketaan ratkaisujen arvot yksitellen.

$$x = \frac{-1+3}{-2} = \frac{2}{-2} = -1 \quad \text{tai} \quad x = \frac{-1-3}{-2} = \frac{-4}{-2} = 2$$

Päätellään funktion merkit testaamalla.

Funktion f merkki voi vaihtua vain nollakohdissa -1 ja 2 . Nollakohdat jakavat lukusuoran kolmeen osaan. Lasketaan kultakin osaväliltä yksi funktion f arvo.

$$f(-2) = -(-2)^2 + (-2) + 2 = -4 < 0 \quad -$$

$$f(0) = 0^2 + 0 + 2 = 2 > 0 \quad +$$

$$f(3) = -3^2 + 3 + 2 = -4 < 0 \quad -$$

Laaditaan funktion f merkkikaavio.

$$f(x) = -x^2 + x + 2 \quad \begin{array}{c|c|c} -1 & 2 & \\ \hline - & + & - \\ \hline \end{array}$$

Funktion $f(x) = -x^2 + x + 2$ arvo on positiivinen tai nolla, kun $-1 \leq x \leq 2$.

Epäyhtälö $-x^2 + x + 2 \geq 0$ toteutuu, kun $-1 \leq x \leq 2$.

Huomaa, että voit ratkaista epäyhtälön myöskin päättelämällä funktion merkit kuvaajan avulla.

Vastaus

a) $x < -5$ tai $x > 6$

b) $-1 \leq x \leq 2$

K27.

Määritetään funktion $f(x) = -x^2 + 5x + 16$ derivaatafunktio.

$$f'(x) = -2x + 5$$

Muodostetaan ja ratkaistaan epäyhtälö.

$$-2x + 5 > 0 \quad | -5$$

$$-2x > -5 \quad | : (-2) (< 0)$$

$$x < \frac{5}{2}$$

Funktion $f(x) = -x^2 + 5x + 16$ derivaatta on positiivinen, kun $x < \frac{5}{2}$.

Vastaus

$$x < \frac{5}{2}$$

K28.

Määritetään funktion $g(x) = 2x^3 - x^2 - 4x + 7$ derivaattafunktio.

$$g'(x) = 2 \cdot 3x^2 - 2x - 4 = 6x^2 - 2x - 4$$

Ratkaistaan funktion g' nollakohdat.

$$6x^2 - 2x - 4 = 0 \qquad ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \qquad a = 6, \quad b = -2 \quad \text{ja} \quad c = -4$$

$$= \frac{-(-2) \pm \sqrt{(-2)^2 - 4 \cdot 6 \cdot (-4)}}{2 \cdot 6}$$

$$= \frac{2 \pm \sqrt{100}}{12}$$

$$= \frac{2 \pm 10}{12}$$

$$x = \frac{2+10}{12} = \frac{12}{12} = 1 \quad \text{tai} \quad x = \frac{2-10}{12} = \frac{-8}{12} = -\frac{2}{3}$$

Funktion g' merkki voi vaihtua vain

nollakohdissa $-\frac{2}{3}$ ja 1 .

Nollakohdat jakavat lukusuoran kolmeen osaan.

Lasketaan kultakin osaväliltä yksi

funktion g' arvo.

$$g'(-1) = 6 \cdot (-1)^2 - 2 \cdot (-1) - 4 = 3 > 0 \qquad +$$

$$g'(0) = 6 \cdot 0^2 - 2 \cdot 0 - 4 = -4 < 0 \qquad -$$

$$g'(2) = 6 \cdot 2^2 - 2 \cdot 2 - 4 = 16 > 0 \qquad +$$

Laaditaan funktion g' merkkikaavio.

$$g'(x) = 6x^2 - 2x - 4 \quad \begin{array}{c|c|c} -2/3 & 1 & \\ \hline + & - & + \\ \hline \end{array}$$

Funktion g' arvo on positiivinen, kun $x < -\frac{2}{3}$ tai $x > 1$.

Funktion $g(x) = 2x^3 - x^2 - 4x + 7$ derivaatta on positiivinen, kun $x < -\frac{2}{3}$ tai $x > 1$.

Vastaus

$$x < -\frac{2}{3} \text{ tai } x > 1$$

K29

a) $D x^7 = 7 \cdot x^{7-1}$ Alkuperäinen eksponentti siirtyy kertoimeksi.
Eksponentti pienenee yhdellä.
 $= 7x^6$

b) $D(15x^4) = 15 \cdot 4x^{4-1}$ Kerroin 15 säilyy ennallaan.
 $= 60x^3$

c) $D(2x^5 - 3x^4 + 7x - 9)$ Derivoidaan termeittäin.
 $= 2 \cdot 5x^4 - 3 \cdot 4x^3 + 7 - 0$
 $= 10x^4 - 12x^3 + 7$

Vastaus

a) $7x^6$ b) $60x^3$ c) $10x^4 - 12x^3 + 7$

K30

a) Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f'(x) &= D(2x^4 - 3x^2 + x) \\&= 2 \cdot 4x^3 - 3 \cdot 2x^1 + 1 \\&= 8x^3 - 6x + 1\end{aligned}$$

Lasketaan derivaattafunktion arvo kohdassa 2.

$$f'(2) = 8 \cdot 2^3 - 6 \cdot 2 + 1 = 53$$

b) Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f'(x) &= D\left(\frac{3}{2}x^4 - 5x^3 - 145\right) \\&= \frac{3}{2} \cdot 4x^3 - 5 \cdot 3x^2 - 0 \\&= 6x^3 - 15x^2\end{aligned}$$

Lasketaan derivaattafunktion arvo kohdassa 2.

$$f'(2) = 6 \cdot 2^3 - 15 \cdot 2^2 = -12$$

Vastaus

a) $f'(2) = 53$

b) $f'(2) = -12$

K31

- a) Kuvaajalle kohtaan $x = 2$ piirretyn tangentin kulmakerroin on funktion f derivaatta kohdassa 2. Derivoidaan funktio ja lasketaan kulmakerroin.

$$f'(x) = 4x^3 - 2 \cdot 3x^2 - 1 = 4x^3 - 6x^2 - 1$$

$$f'(2) = 4 \cdot 2^3 - 6 \cdot 2^2 - 1 = 7$$

Tangentin kulmakerroin on 7.

- b) Määritetään kuvaajan piste, johon tangentti piirretään.

Kun $x = 2$, niin $y = f(2) = 2^4 - 2 \cdot 2^3 - 2 = -2$.

Tangentti piirretään kuvaajan pisteeseen $(2, -2)$ ja sen kulmakerroin on 7. Määritetään tangentin yhtälö.

$$\begin{aligned} y - (-2) &= 7(x - 2) & y - y_0 &= k(x - x_0) \\ y + 2 &= 7x - 14 & & \\ y &= 7x - 16 & & \end{aligned}$$

Vastaus

- a) 7   b) $y = 7x - 16$

K32

- a) Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä. Määritetään funktion $f(x) = -x^3 + 4x^2 - 4x + 5000$ derivaattafunktio.

$$\begin{aligned} f'(x) &= -3x^2 + 4 \cdot 2x - 4 + 0 \\ &= -3x^2 + 8x - 4 \end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$-3x^2 + 8x - 4 = 0 \quad a = -3, b = 8, c = -4$$

$$x = \frac{-8 \pm \sqrt{8^2 - 4 \cdot (-3) \cdot (-4)}}{2 \cdot (-3)} = \frac{-8 \pm 4}{-6}$$

$$x = \frac{-8 + 4}{-6} = \frac{-4}{-6} = \frac{2}{3} \quad \text{tai} \quad x = \frac{-8 - 4}{-6} = \frac{-12}{-6} = 2$$

Laaditaan funktion f kulkukaavio. Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa $\frac{2}{3}$ ja 2 . Päätellään derivaattafunktion merkit testaamalla.

$$f'(x) = -3x^2 + 8x - 4$$

$$f'(0) = -3 \cdot 0^2 + 8 \cdot 0 - 4 = -4 < 0 \quad -$$

$$f'(1) = -3 \cdot 1^2 + 8 \cdot 1 - 4 = 1 > 0 \quad +$$

$$f'(3) = -3 \cdot 3^2 + 8 \cdot 3 - 4 = -7 < 0 \quad -$$

		$\frac{2}{3}$		2	
f'	$-$	$ $	$+$	$ $	$-$
f	$\searrow$	$ $	$\nearrow$	$ $	$\searrow$

Funktio f on aidosti kasvava, kun $\frac{2}{3} \leq x \leq 2$.

Funktio f on aidosti vähenevä, kun $x \leq \frac{2}{3}$ ja kun $x \geq 2$.

- b) Muuttujan arvot 2,000 003 ja 2,000 004 ovat molemmat kohdan 2 oikealla puolella. Koska funktio f on siellä aidosti vähenevä, funktion arvo $f(2,000\ 004)$ on suurempi.

Vastaus

- a) aidosti kasvava, kun $\frac{2}{3} \leq x \leq 2$,

aidosti vähenevä, kun $x \leq \frac{2}{3}$ ja kun $x \geq 2$.

- b) $f(2,000\ 003)$

K33

Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä. Määritetään funktion $f(x) = 2x^3 - 3x^2 + 1$ derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f'(x) &= 2 \cdot 3x^2 - 3 \cdot 2x + 0 \\&= 6x^2 - 6x\end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$6x^2 - 6x = 0$$

Erötetaan yhteinen tekijä x .

$$x(6x - 6) = 0$$

Käytetään tulon nollasääntöä.

$$x = 0 \quad \text{tai} \quad 6x - 6 = 0 \quad | +6$$

$$6x = 6 \quad | :6$$

$$x = 1$$

Laaditaan funktion f kulkukaavio. Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa 0 ja 1 . Päätellään derivaattafunktion merkit testaamalla.

$$f'(x) = 6x^2 - 6x$$

$$f'(-1) = 12 > 0 \quad +$$

$$f'(0,5) = -1,5 < 0 \quad -$$

$$f'(2) = 12 > 0 \quad +$$

		0		1	
f'	+		-		+
f	$\nearrow$		$\searrow$		$\nearrow$
		max		min	

Funktiolla f on maksimikohta $x = 0$ ja minimikohta $x = 1$.

Vastaus

maksimikohta $x = 0$, minimikohta $x = 1$.

K34

- a) Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä. Määritetään derivaattafunktio.

$$f(x) = \frac{1}{3}x^3 + 3x^2 + 5x - 2 \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$f'(x) = x^2 + 6x + 5$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$x^2 + 6x + 5 = 0 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$x = -5 \quad \text{tai} \quad x = -1$$

Laaditaan funktion f kulkukaavio. Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa -5 ja -1 . Päätellään derivaattafunktion merkit testaamalla.

$$f'(x) = x^2 + 6x + 5$$

$$f'(-6) = 5 > 0 \quad +$$

$$f'(-3) = -4 < 0 \quad -$$

$$f'(0) = 5 > 0 \quad +$$

		-5		-1	
f'	+		-		+
f	$\nearrow$		$\searrow$		$\nearrow$
		max		min	

Funktio f on kasvava välillä $x \leq -5$ ja välillä $x \geq -1$.

Funktio f on vähenevä välillä $-5 \leq x \leq -1$.

b) Funktion f maksimiarvo on $f(-5) = \frac{19}{3}$.

Funktion f minimiarvo on $f(-1) = -\frac{13}{3}$.

Vastaus

a) kasvava välillä $x \leq -5$ ja välillä $x \geq -1$; vähenevä välillä $-5 \leq x \leq -1$

b) maksimiarvo $f(-5) = \frac{19}{3}$, minimiarvo $f(-1) = -\frac{13}{3}$

K35

Polynomifunktio $f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x - 1$ saa suljetulla välillä suurimman ja pienimmän arvonsa välin päätepisteessä tai välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa.

Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned} f'(x) &= 3x^2 - 6 \cdot 2x + 9 - 0 \\ &= 3x^2 - 12x + 9 \end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$\begin{aligned} 3x^2 - 12x + 9 &= 0 && |:3 \\ x^2 - 4x + 3 &= 0 && a = 1, b = -4, c = 3 \\ x &= \frac{-(-4) \pm \sqrt{(-4)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 3}}{2 \cdot 1} = \frac{4 \pm 2}{2} \\ x &= \frac{4+2}{2} = 3 \quad \text{tai} \quad x = \frac{4-2}{2} = 1 \end{aligned}$$

- a) Tutkitaan funktiota välillä $0 \leq x \leq 2$.

Derivaattafunktion nollakohdista vain $x = 1$ kuuluu välille,

Lasketaan funktion f arvo välin päätepisteissä ja välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa.

$$f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x - 1$$

$$f(0) = -1 \quad \text{pienin}$$

$$f(2) = 1$$

$$f(1) = 3 \quad \text{suurin}$$

Välillä $0 \leq x \leq 2$ funktion f suurin arvo on 3 ja pienin arvo -1 .

- b) Tutkitaan funktiota välillä $2 \leq x \leq 4$.

Derivaattafunktion nollakohdista vain $x = 3$ kuuluu välille,

Lasketaan funktion f arvo välin päätepisteissä ja välille kuuluvassa

derivaattafunktion nollakohdassa.

$$f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x - 1$$

$$f(2) = 1$$

$$f(4) = 3 \quad \text{suurin}$$

$$f(3) = -1 \quad \text{pienin}$$

Välillä $2 \leq x \leq 4$ funktion f suurin arvo on 3 ja pienin arvo -1 .

Vastaus

a) suurin arvo 3, pienin arvo -1

b) suurin arvo 3, pienin arvo -1

K36

- a) Polynomifunktio $f(x) = x^3 - 6x^2 - 15x + 2$ saa suljetulla välillä $[2, 6]$ suurimman ja pienimmän arvonsa välin päätepisteessä tai välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa

Määritetään derivaattafunktio.

$$f(x) = x^3 - 6x^2 - 15x + 2 \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$f'(x) = 3x^2 - 12x - 15$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$3x^2 - 12x - 15 = 0 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$x = -1 \quad \text{tai} \quad x = 5$$

Vain nollakohta $x = 5$ kuuluu välille $[2, 6]$.

Lasketaan funktion f arvo välin päätepisteissä sekä välille kuuluvissa derivaattafunktion nollakohdissa.

$$f(x) = x^3 - 6x^2 - 15x + 2 \quad \text{Tallennetaan funktion } f \text{ lauseke CAS-laskimeen.}$$

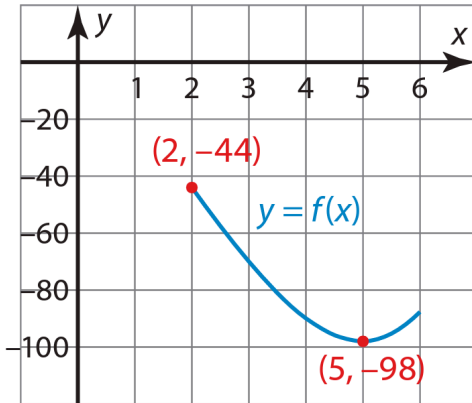
$$f(2) = -44 \quad \text{suurin}$$

$$f(6) = -88$$

$$f(5) = -98 \quad \text{pienin}$$

Välillä $[2, 6]$ funktion f suurin arvo on -44 ja pienin -98 .

- b) Piirretään funktion f kuvaaja välillä $[2, 6]$.

Kuvaajan perusteella a-kohdassa tehdyt havainnot pitävät paikkaansa:

- suurin arvo -44 , ja sen funktio saa kohdassa $x = 2$
- pienin arvo -98 , ja sen funktio saa kohdassa $x = 5$.

Vastaus

a) suurin arvo -44 , pienin arvo -98

K37

Tulo on

$$x^2 \cdot y$$

Sijoitetaan $y = 3 - x$.

$$= x^2 \cdot (3 - x)$$

$$= 3x^2 - x^3.$$

Koska piste (x, y) on pisteiden $(0, 3)$ ja $(3, 0)$ välissä, niin on oltava $0 \leq x \leq 3$.

Pitää siis määrittää funktion $f(x) = 3x^2 - x^3$ suurin arvo suljetulla välillä $0 \leq x \leq 3$. Polynomifunktio saa suljetulla välillä suurimman arvonsa välin päätepisteessä tai välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa.

Määritetään funktion $f(x) = 3x^2 - x^3$ derivaattafunktio.

$$f'(x) = 3 \cdot 2x - 3x^2 = 6x - 3x^2$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$6x - 3x^2 = 0$$

$$x \cdot (6 - 3x) = 0$$

Tulon nollasääntö.

$$x = 0 \quad \text{tai} \quad 6 - 3x = 0 \quad | -6$$

$$-3x = -6 \quad | :(-3)$$

$$x = 2$$

Molemmat nollakohdat kuuluvat välille $0 \leq x \leq 3$.

Lasketaan funktion f arvo välin päätepisteissä ja välille kuuluvissa derivaattafunktion nollakohdissa.

$$f(x) = 3x^2 - x^3$$

$$f(0) = 0$$

$$f(3) = 0$$

$$f(2) = 4 \quad \text{suurin}$$

Tulon suurin mahdollinen arvo on 4.

Vastaus

4

K38

- a) Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä. Määritetään derivaattafunktio.

$$S(t) = -4t^3 + 30t^2 + 225t + 300 \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$S'(t) = -12t^2 + 60t + 225$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$-12t^2 + 60t + 225 = 0 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$t = -2,5 \quad \text{tai} \quad t = 7,5$$

Laaditaan funktion S kulkukaavio. Derivaattafunktion S' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa $-2,5$ ja $7,5$. Päätellään derivaattafunktion merkit testaamalla.

$$S'(t) = -12t^2 + 60t + 225$$

$$S'(-5) = -375 < 0 \quad -$$

$$S'(0) = 225 > 0 \quad +$$

$$S'(10) = -375 < 0 \quad -$$

		$-2,5$		$7,5$	
S'	$-$	$ $	$+$	$ $	$-$
S	$\searrow$	$ $	$\nearrow$	$ $	$\searrow$
		min		max	

Kulkukaavion mukaan määrä kääntyy laskuun $7,5$ viikon kuluttua.

Lasketaan kannan suuruus $7,5$ viikon kuluttua.

$$S(7,5) = 1987,5 \approx 2000 \quad (\text{yksilöä})$$

b) Lukumäärän lisääntymisnopeus on määrän derivaatta

$$S'(t) = -12t^2 + 60t + 225.$$

Derivaatan $S'(t) = -12t^2 + 60t + 225$ kuvaaja on alaspäin aukeava paraabeli, joten se saa suurimman arvonsa huipussa. Huipun sijainti saadaan selville määrittämällä derivaatan nollakohta.

Määritetään derivaatan derivaatta.

$$S'(t) = -12t^2 + 60t + 225$$

Derivoidaan CAS-laskimella.

$$S''(t) = -24t + 60$$

Ratkaistaan nollakohta.

$$-24t + 60 = 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$t = 2,5$$

Kasvunopeus on suurimmillaan, kun $t = 2,5$.

Lasketaan kasvunopeus ajanhetkellä $t = 2,5$.

$$S'(2,5) = 300 \text{ (yksilöä / viikko)}$$

Vastaus

a) 7,5 viikon kuluttua, kannan suuruus 2000 yksilöä

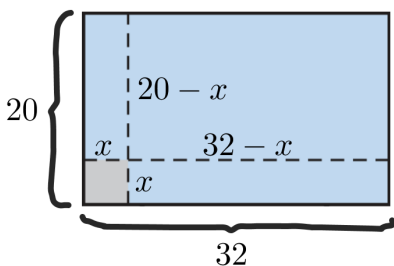
b) 2,5 viikon kuluttua, kasvunopeus 300 yksilöä/viikko

K39

Merkitään poisleikattavan neliön sivun pituutta senttimetreinä kirjaimella x .

Laatikon pohja muodostuu suorakulmiosta, jonka sivujen pituudet ovat $20 - x$ ja $32 - x$.
Laatikon korkeus on x .

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee laatikon tilavuuden.

$$\begin{aligned} V(x) &= x \cdot (20 - x)(32 - x) \\ &= x^3 - 52x^2 + 640x \end{aligned}$$

Sievennetään CAS-laskimella.

Särmien pituuksien on oltava epänegatiivisia. Päätellään tämän perusteella funktion V määrittelyehto.

$$\begin{array}{c|c|c} x \geq 0 & \begin{array}{c} 20 - x \geq 0 \\ x \leq 20 \end{array} & \begin{array}{c} 32 - x \geq 0 \\ x \leq 32 \end{array} \end{array}$$

On siis määritettävä kohta, jossa funktio V saa suurimman arvonsa välillä $0 \leq x \leq 20$.

Määritellään CAS-laskimeen funktio $V(x) = x^3 - 52x^2 + 640x$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $0 \leq x \leq 20$ kohta, jossa funktion V arvo on suurin.

Laskin antaa kohdaksi $x = 8$.

Rasian tilavuus on suurin, kun poisleikattavan neliön sivun pituus $x = 8$ (cm).

Laatikon suurin tilavuus on $V(12) = 2304$ (cm³).

Muutetaan tilavuus litroiksi.

$$\begin{aligned} 2304 \text{ cm}^3 & \qquad 1000 \text{ cm}^3 = 1 \text{ dm}^3 \\ = 2,304 \text{ dm}^3 & \qquad 1 \text{ dm}^3 = 1 \text{ L} \\ = 2,304 \text{ L} \approx 2,3 \text{ L} \end{aligned}$$

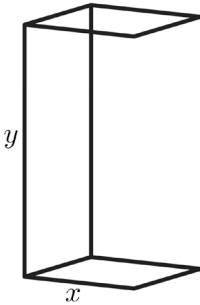
Tilavuus on suurin, kun poisleikattavan neliön sivun pituus on 8 cm.
Tällöin rasian tilavuus on 2,3 litraa.

Vastaus

neliön sivun pituus 8 cm, rasian tilavuus 2,3 L

K40

Merkitään varjostimen pohjaneliön sivun pituutta senttimetreinä kirjaimella x ja varjostimen korkeutta senttimetreinä kirjaimella y .

Rautalankaa on käytettävissä 200 cm, joten särmien pituuksien summan pitää olla 200. Ratkaistaan muuttujan y lauseke.

$$8x + 2y = 200$$

Ratkaistaan muuttuja y CAS-laskimella.

$$y = 100 - 4x$$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee särmiön tilavuuden.

$$V(x) = x^2 \cdot y$$

Sijoitetaan $y = 100 - 4x$.

$$= x^2 \cdot (100 - 4x)$$

Sievennetään CAS-laskimella.

$$= -4x^3 + 100x^2$$

Särmien pituuksien on oltava epänegatiivisia. Päätellään tämän perusteella funktion V määrittelyehto.

$$x \geq 0 \quad \text{ja} \quad y \geq 0$$

$$100 - 4x \geq 0$$

$$x \leq 25$$

On siis määritettävä funktion V suurin arvo suljetulla välillä $0 \leq x \leq 25$.

Määritellään CAS-laskimeen funktio $V(x) = -4x^3 + 100x^2$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $0 \leq x \leq 25$ kohta, jossa funktion V arvo on suurin.

Laskin antaa ääriarvokohdaksi $x = \frac{50}{3}$.

Suurin tilavuus saavutetaan, kun $x = \frac{50}{3}$. Lasketaan särmiön mitat.

pohjasärmän pituus: $x = \frac{50}{3} \approx 16,7$ (cm)

korkeus: $y = 100 - 4 \cdot x = 100 - 4 \cdot \frac{50}{3} = \frac{100}{3} \approx 33,3$ (cm)

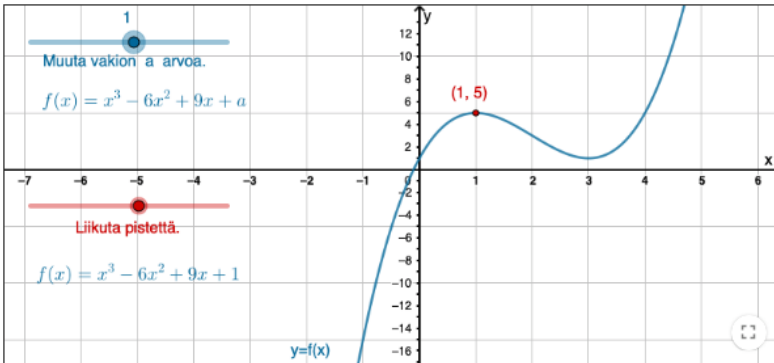
Särmiön tilavuus on mahdollisimman suuri, kun pohjasärmän pituus on 16,7 cm ja kehikon korkeus 33,3 cm.

Vastaus

pohjasärmä 16,7 cm; korkeus 33,3 cm

K41

- a) Appletin perusteella funktiolla f on maksimiarvo 5, kun $a = 1$.

- b) Funktion $f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x + a$ kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä.

Määritetään derivaattafunktio.

$$f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x + a \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$f'(x) = 3x^2 - 12x + 9$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$3x^2 - 12x + 9 = 0 \quad \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$x = 1 \quad \text{tai} \quad x = 3$$

Laaditaan funktion f kulkukaavio. Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa 1 ja 3. Päätellään derivaattafunktion merkit testaamalla.

$$f'(x) = 3x^2 - 12x + 9$$

$$f'(0) = 9 > 0 \quad +$$

$$f'(2) = -3 < 0 \quad -$$

$$f'(4) = 9 > 0 \quad +$$

Funktion f maksimikohta on $x = f'$ $\begin{array}{c} + \\ | \\ \nearrow \end{array}$ $\begin{array}{c} 1 \\ | \\ \searrow \end{array}$ $\begin{array}{c} - \\ | \\ \searrow \end{array}$ $\begin{array}{c} 3 \\ | \\ \nearrow \end{array}$ $\begin{array}{c} + \\ | \\ \nearrow \end{array}$
 Muodostetaan yhtälö ja ratkaistaan f $\nearrow$ $\searrow$ $\nearrow$
 $\begin{array}{ccc} & \max & \min \end{array}$

$$f(1) = 5 \quad f(x) = x^3 - 6x^2 + 9x + a$$

$$1^3 - 6 \cdot 1^2 + 9 \cdot 1 + a = 5 \text{ Ratkaistaan CAS-laskimella.}$$

$$a = 1$$

Funktiolla f on maksimiarvo 5, kun $a = 1$.

Vastaus

$$a = 1$$

K42

a)

	1	3	5
$f'(x)$	+	−	
$f(x)$	↗		↘

Suurimman arvon funktio saa kohdassa $x = 3$.

b)

	−2	0	3	5
$f'(x)$	−	+	−	
$f(x)$	↘	↗	↘	

Suurimman arvon funktio saa kohdassa $x = -2$ tai kohdassa $x = 3$.

K43

- a) Derivaattafunktion nollakohdat ovat $x = -4$, $x = -1$, $x = 1$ ja $x = 2$.

Derivaattafunktion merkki positiivinen (kuvaaja x -akselin yläpuolella), kun $-4 \leq x \leq -1$ tai $1 \leq x \leq 2$.

Derivaattafunktion merkki on negatiivinen (kuvaaja x -akselin alapuolella), kun $x \leq -4$ tai $-1 \leq x \leq 1$ tai $x \geq 2$.

Laaditaan funktion f kulkukaavio.

		-4		-1		1		2	
f'	-		+		-		+		-
f	$\searrow$		$\nearrow$		$\searrow$		$\nearrow$		$\searrow$
		min		max		min		max	

Funktiolla f on minimikohdat $x = -4$ ja $x = 1$.

Funktiolla f on maksimikohdat $x = -1$ ja $x = 2$.

- b) Funktio f on aidosti kasvava välillä $-4 \leq x \leq -1$. Koska molemmat luvuista -3 ja -2 kuuluvat tälle välille, on funktion arvo $f(-2)$ suurempi.

Vastaus

- a) maksimikohdat $x = -1$ ja $x = 2$;
 minimikohdat $x = -4$ ja $x = 1$
 b) $f(-2)$

A1.

a) $f(x) = -x^4 + 5x + 1$

$$f(3) = -3^4 + 5 \cdot 3 + 1 = -65$$

b) $f'(x) = -4x^3 + 5 \cdot 1 + 0$
 $= -4x^3 + 5$

$$f'(3) = -4 \cdot 3^3 + 5 = -103$$

Vastaus

a) -65

b) -103

A2.

$$\begin{aligned} \text{a)} \quad 6 - 4x &\leq x + 1 & | -6 - x \\ -4x - x &\leq 1 - 6 \\ -5x &\leq -5 & | :(-5) < 0 \\ x &\geq 1 \end{aligned}$$

$$\text{b)} \quad -x^2 + 5x - 4 > 0$$

Ratkaistaan funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ nollakohdat.

$$-x^2 + 5x - 4 = 0$$

$$x = \frac{-5 \pm \sqrt{5^2 - 4 \cdot (-1) \cdot (-4)}}{2 \cdot (-1)} = \frac{-5 \pm \sqrt{9}}{-2} = \frac{-5 \pm 3}{-2}$$

$$x = \frac{-5 + 3}{-2} = \frac{-2}{-2} = 1 \quad \text{tai} \quad x = \frac{-5 - 3}{-2} = \frac{-8}{-2} = 4$$

Tapa 1. Päättellään funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ merkit testaamalla.

Polynomifunktion f merkki voi vaihtua vain nollakohdissa 1 ja 4. Nollakohdat jakavat lukusuoran kolmeen osaan. Lasketaan kultakin osaväliltä yksi funktion f arvo.

$$f(0) = -0^2 + 5 \cdot 0 - 4 = -4 < 0 \quad -$$

$$f(2) = -2^2 + 5 \cdot 2 - 4 = 2 > 0 \quad +$$

$$f(5) = -5^2 + 5 \cdot 5 - 4 = -4 < 0 \quad -$$

Laaditaan funktion f merkkikaavio.

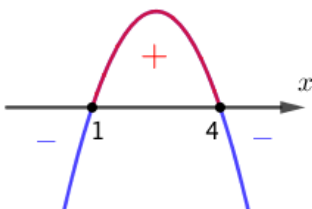
	1	4	
$f(x)$	-	+	-

Funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ arvo on positiivinen, kun $1 < x < 4$.

Epäyhtälö $-x^2 + 5x - 4 > 0$ toteutuu, kun $1 < x < 4$.

Tapa 2. Päätellään funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ merkit kuvaajan avulla.

Funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ kuvaaja on alaspäin aukeava paraabeli, jonka nollakohdat ovat 1 ja 4.

Funktion $f(x) = -x^2 + 5x - 4$ arvo on positiivinen, kun $1 < x < 4$.

Epäyhtälö $-x^2 + 5x - 4 > 0$ toteutuu, kun $1 < x < 4$.

Vastaus

a) $x \geq 1$

b) $1 < x < 4$

A3.

Määritetään funktion $f(x) = x^3 - 2x^2 + 3x + 17$ derivaatafunkti.

$$\begin{aligned} f'(x) &= 3x^2 - 2 \cdot 2x + 3 \cdot 1 + 0 \\ &= 3x^2 - 4x + 3 \end{aligned}$$

Määritetään kohdat, joissa derivaatta saa arvon 2.

$$f'(x) = 2$$

$$3x^2 - 4x + 3 = 2 \quad | -2$$

$$3x^2 - 4x + 1 = 0$$

$$x = \frac{-(-4) \pm \sqrt{(-4)^2 - 4 \cdot 3 \cdot 1}}{2 \cdot 3} = \frac{4 \pm \sqrt{4}}{6} = \frac{4 \pm 2}{6}$$

$$x = \frac{4+2}{6} = \frac{6}{6} = 1 \quad \text{tai} \quad x = \frac{4-2}{6} = \frac{2}{6} = \frac{1}{3}$$

Vastaus

$$x = \frac{1}{3} \quad \text{ja} \quad x = 1$$

A4.

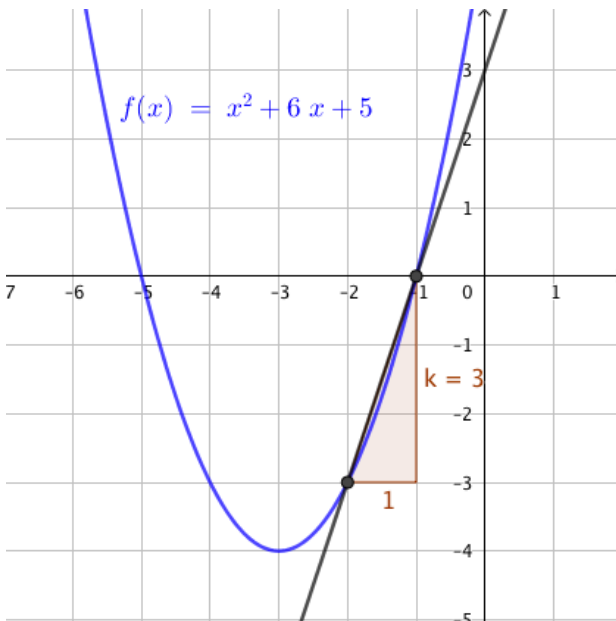
a) Tämä ratkaisu on tehty GeoGebraa käyttäen.

Piirretään funktion kuvaaja kirjoittamalla syöttökenttään

$$f(x) = x^2 + 6x + 5.$$

Lisätään kuvaajalle pisteet kohtiin $x = -2$ ja $x = -1$ kirjoittamalla syöttökenttään $(-2, f(-2))$ ja $(-1, f(-1))$.

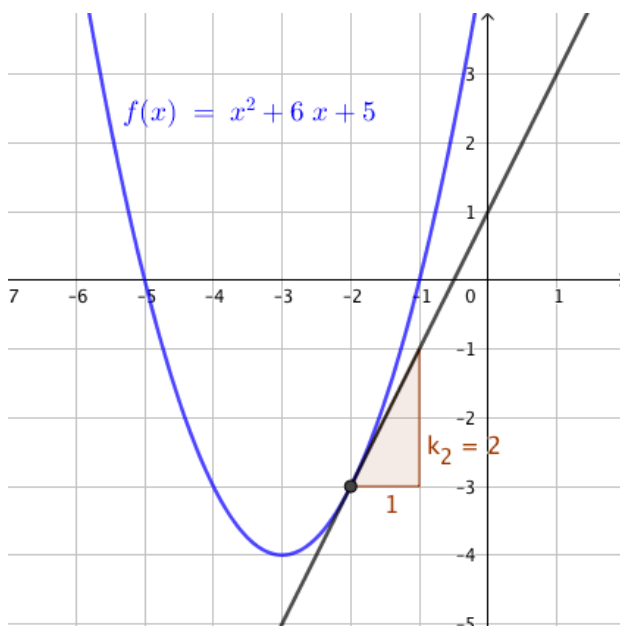
Piirretään pisteiden kautta suora ja määritetään sen kulmakerroin.

Funktion arvojen keskimääräinen muutosnopeus välillä $-2 \leq x \leq -1$ on 3.

b) Lisätään kuvaajalle piste kohtaan $x = -2$ kirjoittamalla syöttökenttään $(-2, f(-2))$.

Piirretään tähän pisteeseen tangenti käyttäen **Tangentit**-toimintoa.

Funktion arvojen hetkellinen muutosnopeus kohdassa $x = -2$ on 2.

Vastaus

- a) 3
- b) 2

A5.

- a) Lasketaan funktion $m(t) = -0,0032t^3 + 0,072t^2$ arvot hetkillä $t = 6$ ja $t = 15$.

$$m(6) = -0,0032 \cdot 6^3 + 0,072 \cdot 6^2 \approx 1,9 \text{ (g)}$$

$$m(15) = -0,0032 \cdot 15^3 + 0,072 \cdot 15^2 \approx 5,4 \text{ (g)}$$

Kasvin paino 6 viikon kuluttua on 1,9 g ja 15 viikon kuluttua 5,4 g.

- b) Kasvin painon muutosnopeuden ilmaisee funktion $m(t)$ derivaattafunktio $m'(t)$.

$$m(t) = -0,0032t^3 + 0,072t^2 \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$m'(t) = -0,0096t^2 + 0,144t$$

Lasketaan derivaattafunktion arvot hetkillä $t = 6$ ja $t = 15$.

$$m'(6) = -0,0096 \cdot 6^2 + 0,144 \cdot 6 \approx 0,52 \text{ (g / viikko)}$$

$$m'(15) = -0,0096 \cdot 15^2 + 0,144 \cdot 15 \approx 0 \text{ (g / viikko)}$$

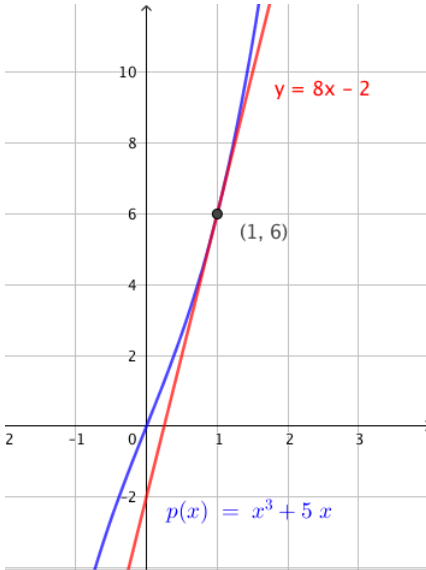
Kasvin paino kasvaa 6 viikon kuluttua nopeudella 0,52 g/viikko ja 15 viikon kuluttua nopeudella 0 g/viikko.

Vastaus

- a) 1,9 g ja 5,4 g
b) 0,52 g/viikko ja 0 g/viikko

A6.

Hahmotellaan tilannetta piirtämällä kuva geometriaohjelmalla.

Lasketaan funktion p kuvaajan pisteen y -koordinaatti kohdassa $x = 1$.

$$p(x) = x^3 + 5x$$

$$p(1) = 1^3 + 5 \cdot 1 = 6$$

Tangentti kulkee pisteen $(1, 6)$ kautta.

Määritetään funktion p derivaatta kohdassa $x = 1$.

$$p'(x) = 3x^2 + 5$$

$$p(1) = 3 \cdot 1^1 + 5 = 8$$

Tangentin kulmakerroin on 8.

Muodostetaan tangentin yhtälö.

$$y - 6 = 8(x - 1)$$

$$y - 6 = 8x - 8$$

$$y = 8x - 2$$

Vastaus

$$y = 8x - 2$$

A7.

- a) Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä.
Määritetään derivaattafunktio.

$$f(x) = \frac{1}{3}x^3 + \frac{1}{2}x^2 - 2x$$

Derivoidaan CAS-laskimella.

$$f'(x) = x^2 + x - 2$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$x^2 + x - 2 = 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x = -2 \quad \text{tai} \quad x = 1$$

Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa -2 ja 1 . Päätellään derivaattafunktion f' merkit testaamalla.

$$f'(x) = x^2 + x - 2$$

$$f'(-3) = 4 > 0 \quad +$$

$$f'(0) = -2 < 0 \quad -$$

$$f'(2) = 4 > 0 \quad +$$

Laaditaan kulkukaavio.

	-2	1	
$f'(x)$	+	-	+
$f(x)$			
	max	min	

Funktio f on kasvava väleillä $x \leq -2$ ja $x \geq 1$
ja vähenevä välillä $-2 \leq x \leq 1$.

- b) Funktion f maksimiarvo on

$$f(-2) = \frac{1}{3} \cdot (-2)^3 + \frac{1}{2} \cdot (-2)^2 - 2 \cdot (-2) = \frac{10}{3}$$

ja minimiarvo

$$f(1) = \frac{1}{3} \cdot 1^3 + \frac{1}{2} \cdot 1^2 - 2 \cdot 1 = -\frac{7}{6}.$$

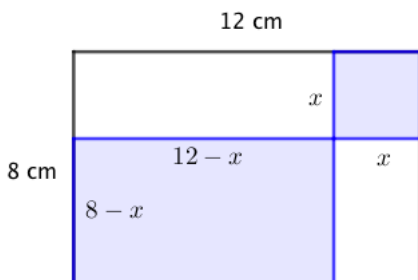
Vastaus

a) kasvava välillä $x \leq -2$ ja välillä $x \geq 1$, vähenevä välillä $-2 \leq x \leq 1$

b) maksimiarvo $f(-2) = \frac{10}{3}$, minimiarvo $f(1) = -\frac{7}{6}$

A8.

Käytetään kuvan merkintöjä.

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee tummennettujen osien pinta-alan.

$$\begin{aligned} A(x) &= (12 - x)(8 - x) + x \cdot x && \text{Sievennetään CAS-laskimella.} \\ &= 2x^2 - 20x + 96 \end{aligned}$$

Neliön sivun pituuden x on oltava epänegatiivinen ja toisaalta mahdollista suorakulmion sisään. Siten $0 \leq x \leq 8$.

On siis määritettävä funktion A pienin arvo välillä $0 \leq x \leq 8$.

Määritellään laskimeen funktio $A(x) = 2x^2 - 20x + 96$.

Määritetään laskimen Min-komennolla väliltä $0 \leq x \leq 8$ kohta, jossa funktion A arvo on pienin.

$\text{Min}(A, 0, 8)$

$\text{fMin}(A(x), x, 0, 8)$

Laskin antaa kohdaksi $x = 5$.

Tummenettujen osien pinta-ala on pienin kun neliön sivun pituus on 5 cm.

Vastaus

5 cm

A9.

- a) Kauppias maksaa kahvipaketista 3,80 euroa. Jos kahvipaketin myyntihinta on 5,00 euroa, kauppias saa yhdeltä paketilta voittoa 1,20 euroa.

Jos kahvipaketin myyntihinta nousee $0,10x$ euroa, kauppias saa yhdeltä paketilta voittoa $1,20 + 0,10x$ euroa.

Kootaan tiedot taulukkoon.

	Voitto (€)	Myynti (kpl)	Päivämyynnin voitto (€)
Alussa	1,20	240	$1,20 \cdot 240$
Muutoksen jälkeen	$1,20 + 0,10x$	$240 - 15x$	$(1,20 + 0,10x)(240 - 15x)$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee päivämyynnin voiton euroina.

$$\begin{aligned} f(x) &= (1,20 + 0,10x)(240 - 15x) && \text{Sievennetään CAS-laskimella.} \\ &= -1,5x^2 + 6x + 288 \end{aligned}$$

Voiton ja myynnin on oltava epänegatiivisia. Päätellään tämän perusteella funktion f määrittelyehto.

$$\begin{aligned} 1,20 + 0,10x &\geq 0 && \text{ja} && 240 - 15x &\geq 0 && \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.} \\ x &\geq -12 && && x &\leq 16 \end{aligned}$$

On siis määritettävä funktion f suurin arvo välillä $-12 \leq x \leq 16$.

Määritellään laskimeen funktio $f(x) = -1,5x^2 + 6x + 288$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $-12 \leq x \leq 16$ kohta, jossa funktion f arvo on suurin.

$$\begin{aligned} &\text{Max}(f, -12, 16) \\ &f\text{Max}(f(x), x, -12, 16) \end{aligned}$$

Laskin antaa kohdaksi $x = 2$.

Funktion f suurin arvo on $f(2) = 294$.

Päivämyynnistä saatava voitto on siis 294 euroa.

Lasketaan kahvipaketin myyntihinta. Hinta nousi $0,10x$ euroa, joten myyntihinta on $5,00 + 0,10 \cdot 2 = 5,20$ euroa.

- b) Kauppias maksaa kahvipaketista 3,40 euroa. Jos kahvipaketin myyntihinta on 5,00 euroa, kauppias saa yhdeltä paketilta voittoa 1,60 euroa.

	Voitto (€)	Myynti (kpl)	Päivämyynnin voitto (€)
Alussa	1,60	240	$1,60 \cdot 240$
Muutoksen jälkeen	$1,60 + 0,10x$	$240 - 15x$	$(1,60 + 0,10x)(240 - 15x)$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee päivämyynnin voiton euroina.

$$\begin{aligned} f(x) &= (1,60 + 0,10x)(240 - 15x) && \text{Sievennetään CAS-laskimella.} \\ &= -1,5x^2 + 384 \end{aligned}$$

Voiton ja myynnin on oltava epänegatiivisia. Päätellään tämän perusteella funktion f määrittelyehto.

$$\begin{aligned} 1,60 + 0,10x &\geq 0 && \text{Ratkaistaan CAS-laskimella.} \\ x &\geq -16 \end{aligned}$$

On siis määritettävä funktion f suurin arvo välillä $-16 \leq x \leq 16$.

Määritellään laskimeen funktio $f(x) = -1,5x^2 + 384$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $-16 \leq x \leq 16$ kohta, jossa funktion f arvo on suurin.

$$\begin{aligned} &\text{Max}(f, -16, 16) \\ &f\text{Max}(f(x), x, -16, 16) \end{aligned}$$

Laskin antaa kohdaksi $x = 0$.

Funktion f suurin arvo on $f(0) = 384$.

Päivämyynnistä saatava voitto on siis 384 euroa.

Lasketaan kahvipaketin myyntihinta. Hinta nousi $0,10x$ euroa, joten myyntihinta on $5,00 + 0,10 \cdot 0 = 5,00$ euroa.

Vastaus

a) hinta 5,20 euroa, voitto 294 euroa

b) 5,00 euro

A10.

Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä.
Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f(x) &= x^3 - 9x^2 + 15x + a \\f'(x) &= 3x^2 - 9 \cdot 2x + 15 \cdot 1 + 0 \\&= 3x^2 - 18x + 15\end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$\begin{aligned}3x^2 - 18x + 15 &= 0 \\x &= \frac{-(-18) \pm \sqrt{(-18)^2 - 4 \cdot 3 \cdot 15}}{2 \cdot 3} = \frac{18 \pm \sqrt{144}}{6} = \frac{18 \pm 12}{6} \\x &= \frac{18+12}{6} = 5 \quad \text{tai} \quad x = \frac{18-12}{6} = 1\end{aligned}$$

Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa 1 ja 5. Päätellään derivaattafunktion f' merkit testaamalla.

$$\begin{aligned}f'(x) &= 3x^2 - 18x + 15 \\f'(0) &= 15 > 0 \quad + \\f'(2) &= -9 < 0 \quad - \\f'(6) &= 15 > 0 \quad +\end{aligned}$$

Laaditaan kulkukaavio.

	1	5	
$f'(x)$	+	-	+
$f(x)$			
	max	min	

Funktion maksimarvo on

$$f(1) = 1^3 - 9 \cdot 1^2 + 15 \cdot 1 + a = 7 + a.$$

Toisaalta maksimiaron tulee olla 10. Ratkaistaan vakio a .

$$7 + a = 10 \quad | -7$$

$$a = 3$$

Funktion minimiarvo on

$$f(5) = 5^3 - 9 \cdot 5^2 + 15 \cdot 5 + 3 = -22.$$

Vastaus

-22

B1.

a) **Tapa 1.** Käytetään tulon nollasääntöä.

$$(x + 3)(2x - 1) = 0$$

$$x + 3 = 0 \quad \text{tai} \quad 2x - 1 = 0$$

$$x = -3 \qquad 2x = 1$$

$$x = \frac{1}{2}$$

Tapa 2. Käytetään ratkaisukaavaa.

Sievennetään funktion lauseke.

$$f(x) = (x + 3)(2x - 1)$$

$$= 2x^2 - x + 6x - 3$$

$$= 2x^2 + 5x - 3$$

Ratkaistaan funktion nollakohdat.

$$2x^2 + 5x - 3 = 0$$

$$x = \frac{-5 \pm \sqrt{5^2 - 4 \cdot 2 \cdot (-3)}}{2 \cdot 2} = \frac{-5 \pm \sqrt{49}}{4} = \frac{-5 \pm 7}{4}$$

$$x = \frac{-5 + 7}{4} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} \quad \text{tai} \quad x = \frac{-5 - 7}{4} = \frac{-12}{4} = -3$$

b) Sievennetään funktion lauseke.

$$f(x) = (x + 3)(2x - 1)$$

$$= 2x^2 - x + 6x - 3$$

$$= 2x^2 + 5x - 3$$

Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned}f'(x) &= 2 \cdot 2x + 5 \cdot 1 - 0 \\&= 4x + 5\end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$\begin{aligned}4x + 5 &= 0 \\4x &= -5 \\x &= -\frac{5}{4}\end{aligned}$$

Vastaus

a) $x = -3$ tai $x = \frac{1}{2}$

b) $x = -\frac{5}{4}$

B2.

a) $f(x) > 0$

$$\begin{array}{l} 5 - x > 0 \quad | -5 \\ -x > -5 \quad | :(-1) < 0 \\ x < 5 \end{array}$$

b) Ratkaistaan funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ nollakohdat.

$$x^2 - 8x + 12 = 0$$

$$x = \frac{-(-8) \pm \sqrt{(-8)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 12}}{2 \cdot 1} = \frac{8 \pm \sqrt{16}}{2} = \frac{8 \pm 4}{2}$$

$$x = \frac{8+4}{2} = 6 \quad \text{tai} \quad x = \frac{8-4}{2} = 2$$

Tapa 1. Päätellään funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ merkit testaamalla.

Polynomifunktion f merkki voi vaihtua vain nollakohdissa 2 ja 6. Nollakohdat jakavat lukusuoran kolmeen osaan. Lasketaan kultakin osaväliltä yksi funktion f arvo.

$$f(0) = 0^2 - 8 \cdot 0 + 12 = 12 > 0 \quad +$$

$$f(3) = 3^2 - 8 \cdot 3 + 12 = -1 < 0 \quad -$$

$$f(10) = 10^2 - 8 \cdot 10 + 12 = 32 > 0 \quad +$$

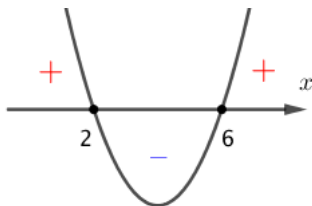
Laaditaan funktion f merkkikaavio.

	2	6	
$f(x)$	+	-	+

Funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ arvo on positiivinen, kun $x < 2$ tai $x > 6$.

Tapa 2. Päättellään funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ merkit kuvaajan avulla.

Funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ kuvaaja on ylöspäin aukeava paraabeli, jonka nollakohdat ovat 2 ja 6.

Funktion $f(x) = x^2 - 8x + 12$ arvo on positiivinen, kun $x < 2$ tai $x > 6$.

Vastaus

a) $x < 5$

b) $x < 2$ tai $x > 6$

B3.

Polynomifunktio $f(x) = -x^3 - 9x^2 + 60$ saa suljetulla välillä $-9 \leq x \leq -1$ suurimman ja pienimmän arvonsa välin päätepisteessä tai välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa.

Määritetään derivaattafunktio.

$$\begin{aligned} f'(x) &= -3x^2 - 9 \cdot 2x + 0 \\ &= -3x^2 - 18x \end{aligned}$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$\begin{aligned} f'(x) &= 0 \\ -3x^2 - 18x &= 0 \\ -3x(x + 6) &= 0 \\ -3x = 0 \quad \text{tai} \quad x + 6 &= 0 \\ x = 0 \quad \quad \quad x &= -6 \end{aligned}$$

Vain nollakohta $x = -6$ kuuluu välille $-9 \leq x \leq -1$.

Lasketaan funktion f arvo välin päätepisteissä ja välille kuuluvassa derivaattafunktion nollakohdassa.

$$\begin{aligned} f(x) &= -x^3 - 9x^2 + 60 \\ f(-9) &= -(-9)^3 - 9 \cdot (-9)^2 + 60 = 60 \quad \text{suurin} \\ f(-1) &= -(-1)^3 - 9 \cdot (-1)^2 + 60 = 50 \\ f(-6) &= -(-6)^3 - 9 \cdot (-6)^2 + 60 = -48 \quad \text{pienin} \end{aligned}$$

Välillä $-9 \leq x \leq -1$ funktion f suurin arvo on 60 ja pienin arvo -48.

Vastaus

suurin arvo 60, pienin arvo -48

B4.

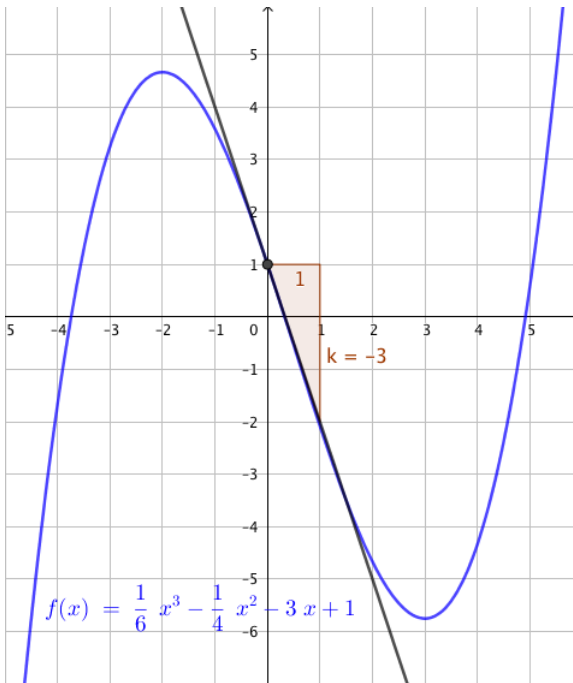
a) Tämä ratkaisu on tehty GeoGebraa käyttäen.

Piirretään funktion kuvaaja kirjoittamalla syöttökenttään

$$f(x) = \frac{1}{6}x^3 - \frac{1}{4}x^2 - 3x + 1.$$

Lisätään kuvaajalle piste kohtaan $x = 0$ kirjoittamalla syöttökenttään $(0, f(0))$.

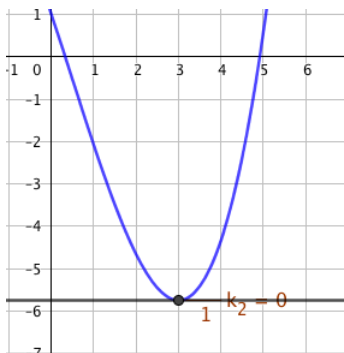
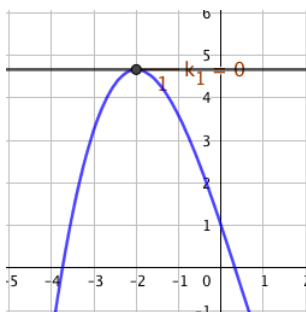
Piirretään tähän pisteeseen tangenti käyttäen **Tangentit**-toimintoa. Määritetään tangentin kulmakerron **Kulmakerroin**-toiminnolla.

Funktion f derivaatta kohdassa 0 on -3 .

b) Lisätään funktion kuvaajalle liikuteltava piste **Piste objektilla**-toiminnolla. Piirretään tähän pisteeseen tangenti ja määritetään sen kulmakerroin.

Liikutetaan pistettä pitkin kuvaajaa kohtaan, jossa tangentin kulmakerroin on nolla.

Funktion f derivaatta on nolla kohdissa $x = -2$ ja $x = 3$.

Vastaus

a) $f'(0) = -3$

b) $x = -2$ ja $x = 3$

B5.

Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä.
Määritetään derivaattafunktio.

$$f(x) = x^3 + x^2 - 8x + 1000\,000\,000 \quad \text{Derivoidaan CAS-laskimella.}$$

$$f'(x) = 3x^2 + 2x - 8$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$3x^2 + 2x - 8 = 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x = -2 \quad \text{tai} \quad x = \frac{4}{3}$$

Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa -2 ja $\frac{4}{3}$. Päätellään derivaattafunktion f' merkit testaamalla.

$$f'(x) = 3x^2 + 2x - 8$$

$$f'(-3) = 13 > 0 \quad +$$

$$f'(0) = -8 < 0 \quad -$$

$$f'(2) = 8 > 0 \quad +$$

Laaditaan kulkukaavio.

	$\frac{4}{3}$		
	-2		
$f'(x)$	+	-	+
$f(x)$			
	max	min	

Funktio f on aidosti kasvava välillä $x \leq -2$ ja välillä $x \geq \frac{4}{3}$ ja aidosti vähenevä välillä $-2 \leq x \leq \frac{4}{3}$.

Luvut $-1,999\,998$ ja $-1,999\,997$ kuuluvat välille $-2 \leq x \leq \frac{4}{3}$, missä funktio f on aidosti vähenevä.

Koska $-1,999\,998$ on pienempi kuin $-1,999\,997$, niin $f(-1,999\,998)$ on suurempi kuin $f(-1,999\,997)$.

Vastaus

aidosti kasvava välillä $x \leq -2$ ja välillä $x \geq \frac{4}{3}$,

aidosti vähenevä välillä $-2 \leq x \leq \frac{4}{3}$;

$f(-1,999\,998)$ on suurempi

B6.

Paraabeli $y = -x^2 + bx + c$ on funktion $f(x) = -x^2 + bx + c$ kuvaaja.

Funktion f derivaatta on nolla paraabelin huipun kohdalla.

Paraabelin huippu on pisteessä $(2, 1)$, joten $f'(2) = 0$.

Määritetään derivaattafunktio.

$$f'(x) = -2x + b$$

Ratkaistaan vakio b .

$$f'(2) = 0$$

$$-2 \cdot 2 + b = 0$$

$$b = 4$$

[Ratkaistaan CAS-laskimella](#)

Siis $f(x) = -x^2 + 4x + c$.

Paraabelin huippu on pisteessä $(2, 1)$, joten $f(2) = 1$.

Ratkaistaan vakio c .

$$f(2) = 1$$

$$-2^2 + 4 \cdot 2 + c = 1$$

$$c = -3$$

[Ratkaistaan CAS-laskimella.](#)

Vastaus

$$b = 4 \text{ ja } c = -3$$

B7.

Olkoon $x > 0$. Tehtävänä on määrittää funktion

$$f(x) = 10 + x^2 - x^3$$

suurin mahdollinen arvo.

Funktion kulku päätellään derivaattafunktion merkeistä.
Määritetään derivaattafunktio.

$$f'(x) = 2x - 3x^2$$

Ratkaistaan derivaattafunktion nollakohdat.

$$2x - 3x^2 = 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x = 0 \quad \text{tai} \quad x = \frac{2}{3}$$

Derivaattafunktion f' merkki voi vaihtua vain nollakohdissa

0 ja $\frac{2}{3}$. Päätellään derivaattafunktion f' merkit testaamalla.

$$f'(x) = 2x - 3x^2$$

$$f'(-1) = -5 < 0 \quad -$$

$$f'\left(\frac{1}{3}\right) = \frac{1}{3} > 0 \quad +$$

$$f'(1) = -1 < 0 \quad -$$

Laaditaan kulkukaavio.

	0	$\frac{2}{3}$	
$f'(x)$	-	+	-
$f(x)$			

Funktion f suurin arvo on $f\left(\frac{2}{3}\right) = 10 + \left(\frac{2}{3}\right)^2 - \left(\frac{2}{3}\right)^3 = \frac{274}{27}$.

Vastaus

$$\frac{274}{27}$$

B8.

- a) Huoltoasema maksaa kanisterista 3,50 euroa. Jos kanisterin myyntihinta on 9,90 euroa, huoltoasema saa yhdeltä kanisterilta voittoa 6,40 euroa.

Myyntihintaan 9,90 euroa sisältyy kaksi 50 sentin suuruista hinnankorotusta. Viikkomyynti on $760 - 2 \cdot 35 = 690$ kanisteria. Viikkomyynnin voitto on $6,40 \cdot 690 = 4416$ euroa.

- b) Huoltoasema maksaa kanisterista 3,50 euroa. Jos kanisterin myyntihinta on 8,90 euroa, huoltoasema saa yhdeltä kanisterilta voittoa 5,40 euroa.

Jos kanisterin myyntihinta nousee $0,50x$ euroa, huoltoasema saa yhdeltä kanisterilta voittoa $5,40 + 0,50x$ euroa.

	Voitto (€)	Viikko- myynti (kpl)	Viikkomyynnin voitto (€)
Alussa	5,40	760	$5,40 \cdot 760$
Muutoksen jälkeen	$5,40 + 0,50x$	$760 - 35x$	$(5,40 + 0,50x)(760 - 35x)$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee viikkomyynnin voiton euroina.

$$\begin{aligned} f(x) &= (5,40 + 0,50x)(760 - 35x) && \text{Sievennetään CAS-laskimella.} \\ &= -17,5x^2 + 191x + 4104 \end{aligned}$$

Voiton ja myynnin on oltava epänegatiivisia. Päätellään tämän perusteella funktion f määrittelyehto.

$$\begin{aligned} 5,40 + 0,50x &\geq 0 && \text{ja} && 760 - 35x &\geq 0 \\ x &\geq -10,8 && && x &\leq 21,7 \end{aligned}$$

- c) On määritettävä funktion f suurin arvo välillä $-10,8 \leq x \leq 21,7$.

Määritellään laskimeen funktio $f(x) = -17,5x^2 + 191x + 4104$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $-10,8 \leq x \leq 21,7$ kohta, jossa funktion f arvo on suurin.

$\text{Max}(f, -10.8, 21.7)$
 $f\text{Max}(f(x), x, -10.8, 21.7)$

Laskin antaa kohdaksi $x \approx 5,457$.

Lasketaan kanisterin myyntihinta. Hinta nousi $0,50x$ euroa, joten myyntihinta on $8,90 + 0,50 \cdot 5,457 \approx 11,60$ euroa.

Vastaus

a) 4416 euroa

b) $f(x) = (5,40 + 0,50x)(760 - 35x)$
 $= -17,5x^2 + 191x + 4104$

c) 11,60 euroa

B9.

Merkitään päätyneliön sivun pituutta metreinä kirjaimella x ja vajan pituutta kirjaimella y .

Kiskoa on 72 m. Ratkaistaan muuttujan y lauseke.

$$6x + 4y = 72$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$y = 18 - 1,5x$$

Muodostetaan funktio, joka ilmaisee vajan tilavuuden.

$$V(x) = x \cdot x \cdot y$$

$$y = 18 - 1,5x$$

$$= x^2(18 - 1,5x)$$

Sievennetään CAS-laskimella.

$$= 18x^2 - 1,5x^3$$

Sivujen pituuksien on oltava epänegatiivinen. Päätellään tämän perusteella funktion V määrittelyehto.

$$x \geq 0 \quad \text{ja} \quad y \geq 0$$

$$y = 18 - 1,5x$$

$$18 - 1,5x \geq 0$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x \leq 12$$

On siis määritettävä funktion V suurin arvo välillä $0 \leq x \leq 12$.

Määritellään laskimeen funktio $V(x) = 18x^2 - 1,5x^3$.

Määritetään laskimen Max-komennolla väliltä $0 \leq x \leq 12$ kohta, jossa funktion A arvo on suurin.

$$\text{Max}(V, 0, 12)$$

$$\text{fMax}(V(x), x, 0, 12)$$

Laskin antaa kohdaksi $x = 8$.

Funktion V suurin arvo on $V(8) = 384$.

Lasketaan muuttuja y .

$$y = 18 - 1,5x = 18 - 1,5 \cdot 8 = 6$$

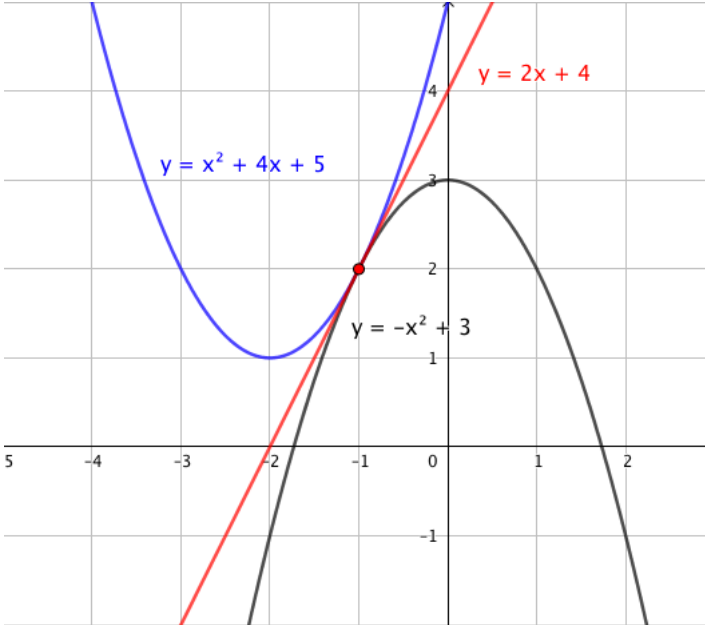
Vajan päätyneliön sivun pituus on 8 m ja vajan pituus on 6 m.
Vajan tilavuus on 384 m^3 .

Vastaus

päätyneliön sivun pituus 8 m,
vajan pituus on 6 m,
vajan tilavuus 384 m^3

B10.

Hahmotellaan tilannetta piirtämällä kuva geometriaohjelmalla.

Ratkaistaan käyrien leikkauspisteen x -koordinaatti.

$$x^2 + 4x + 5 = -x^2 + 3$$

Ratkaistaan CAS-laskimella.

$$x = -1$$

Koska yhtälöllä on vain yksi ratkaisu, käyrillä on vain yksi yhteinen piste.

Lasketaan leikkauspisteen y -koordinaatti.

$$y = x^2 + 4x + 5 = (-1)^2 + 4 \cdot (-1) + 5 = 2$$

Käyrien leikkauspiste on $(-1, 2)$.

Leikkauspisteeseen piirretyn tangentin kulmakerroin on funktion

$$f(x) = x^2 + 4x + 5 \text{ derivaatta kohdassa } -1.$$

$$f'(x) = 2x + 4$$

$$f'(-1) = 2 \cdot (-1) + 4 = 2$$

Tangentin kulmakerroin on 2.

Muodostetaan tangentin yhtälö.

$$y - 2 = 2(x - (-1))$$

$$y = 2x + 4$$

Ratkaistaan y CAS-laskimella.

Vastaus

$$y = 2x + 4$$